

Efektivnost malého a středního podnikání v ČR

Jana Matulíková

Bakalářská práce
2005

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky

ABSTRAKT

Abstrakt česky

O významu malého a středního podnikání není jistě pochyb. Malé a střední podniky jsou stabilizujícím prvkem ekonomického systému, vytvářejí zdravé podnikatelské prostředí, zvyšují dynamiku trhu, významný je i jejich vliv pro rozvoj oblastí procházejících strukturálními změnami. Přes výhody této formy podnikání se vyskytuje celá řada problémů, se kterými se tito podnikatelé dnes a denně potýkají. Proto by měla hospodářská politika státu směřovat k podpoře výhod MSP a ke zmírňování dopadů jejich nevýhodného postavení na trhu. Po vstupu naší země do Evropské unie rozlišujeme dvojí systém podpor MSP. První systém je založen na poskytování podpory výhradně ze státního rozpočtu ČR, jejíž rozdělování probíhá především prostřednictvím Ministerstva průmyslu a obchodu. Druhým systémem, který nabývá na intenzitě, je možnost čerpání podpory ze strukturálních fondů Evropské unie.

Abstrakt ve světovém jazyce

There is no doubt about the significance of small and middle-sized business systems. Small and middle-sized businesses are the economic system stabilising element; they form healthy business environment, increase market dynamic, and also important is their influence on the development of areas undergoing structural changes. However, despite of the advantages of this form of business, there is number of problems, which the contractors are facing on a daily basis. State economic policy should therefore focus on encouraging the benefits for small and middle-sized businesses and on relieving from their disadvantageous market position. Upon CR entering the European Union, there are two different small and middle-sized businesses benefit systems. First one is based on providing the support entirely from the National budget, mainly through the Department of Trade and Industry. The other system, currently gaining strength, is the option of receiving the support from the European Union structural funds.

Touto cestou bych chtěla poděkovat panu doc. RNDr. René Wokounovi, CSc., za cenné rady a vedení při zpracování této bakalářské práce.

Děkuji také za vstřícnost a toleranci mé nadřízené v zaměstnání paní Marii Semelové a své rodině, neboť mi tímto vytvořili příznivé podmínky pro její realizaci.

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci zpracovala samostatně a použitou literaturu jsem citovala.

Ve Zlíně dne 11. května 2005

.....

Jana Matulíková

ÚVOD.....	7
I. TEORETICKÁ ČÁST	9
1 ČESKÉ HOSPODÁŘSTVÍ	10
1.1 MALÉ A STŘEDNÍ PODNIKÁNÍ V ČESKÉ REPUBLICE	10
1.1.1 Aktuální stav malého a středního podnikání v ČR.....	12
1.1.2 Výhody a nevýhody	13
1.1.3 Ekonomický a sociální přínos malých a středních podniků.....	14
1.1.4 Cíle politiky rozvoje MSP.....	14
1.1.5 Bariéry rozvoje malého a středního podnikání v ČR.....	15
1.2 MALÉ A STŘEDNÍ PODNIKÁNÍ V EVROPSKÉ UNII	16
II. PRAKTICKÁ ČÁST	18
2 FAKTORY OVLIVŇUJÍCÍ MSP V ČR.....	19
2.1 VNITŘNÍ FAKTORY	19
2.2 INOVAČNÍ PODNIKÁNÍ.....	21
2.3 ŘÍZENÍ JAKOSTI	22
2.4 ELEKTRONICKÉ OBCHODOVÁNÍ	23
2.5 VÝZNAM INFRASTRUKTURY V PODNIKÁNÍ.....	24
2.5.1 Zdroje financování dopravní infrastruktury v ČR.....	24
3 PODMÍNKY, PŘEDPOKLADY A RIZIKA MSP V ČR.....	26
3.1 PODNIKATELSKÉ PROSTŘEDÍ V ČR.....	26
3.2 ANALÝZA PŘEKÁŽEK A NEDOSTATKŮ V PODMÍNKÁCH PODNIKÁNÍ V ČR	26
3.3 K PROBLÉMŮM S REGISTRACÍ PODNIKATELŮ	29
4 PŘÍSTUP K PODPORÁM A POMOCNÝM PROSTŘEDKŮM.....	30
4.1 PROGRAMY PODPORY PLATNÉ PRO MSP	30
4.2 PROGRAM ROZVOJE ÚZEMNÍHO OBVODU ZLÍNSKÉHO KRAJE	34
4.2.1 Aktuálně poskytované podpory MSP.....	34
4.3 INSTITUCIONÁLNÍ ZAJIŠTĚNÍ PODPORY MSP	36
4.3.1 Nevládní organizace.....	37
4.4 FINANČNÍ PROGRAMY PODPORY PODNIKÁNÍ.....	39
4.5 PŘÍSTUP K INFORMACÍM	41
4.6 PŘÍSTUP K FINANCOVÁNÍ	42
5 PODPORA MSP ZE STRUKTURÁLNÍCH FONDŮ EVROPSKÉ UNIE	43
5.1 OPERAČNÍ PROGRAM PRŮMYSL A PODNIKÁNÍ.....	44
5.1.1 Platné programy z OPMP pro období 2004 - 2006	44
5.2 SPOLEČNÝ REGIONÁLNÍ OPERAČNÍ PROGRAM (SROP)	49
5.2.1 Grantová schémata SROP	49
5.3 DALŠÍ PODPORA MSP.....	51

5.3.1	Operační program rozvoj lidských zdrojů.....	51
5.3.2	Operační program venkova a multifunkčního zemědělství	52
5.3.3	Operační program infrastruktura.....	52
ZÁVĚR.....		54
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....		56
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK		59
SEZNAM PŘÍLOH.....		60
	POČET PODNIKŮ	61

ÚVOD

Cílem této práce je zmapování faktorů, které ovlivňují malé a střední podnikání (MSP), zhodnocení jeho podmínek, předpokladů a rizik v ČR, zhodnocení přístupu státní podpory MSP a podpory ze strukturálních fondů Evropské unie.

Malé a střední podniky jsou důležitou součástí národního hospodářství ekonomicky rozvinutých zemí. Jejich existence je předpokladem pro fungování velkých firem, pro které MSP zajišťují subdodávky, služby apod. Hlavní předností MSP je jejich flexibilita, díky které jsou schopny zmírňovat negativní dopady strukturálních změn tím, že absorbují uvolněnou pracovní sílu, působí jako zdroj flexibilního inovativního potenciálu, snadněji a pružněji se přizpůsobují výkyvům a požadavkům trhu, vyplňují mezery okrajových oblastí trhu, přispívají k tvorbě zdravého podnikatelského prostředí a k rychlejšímu ekonomickému rozvoji regionů.

Na druhé straně se ale MSP potýkají s řadou bariér, které omezují možnosti jejich možnosti rozvoje a znesnadňují jejich konkurenceschopnost a postavení na trhu. K těmto bariérám patří zejména komplikovaná legislativa, nadměrné administrativní zatížení, neprůhledný daňový systém, obtížný přístup k finančním zdrojům, vysoké provozně nákladové zatížení v období zahájení činnosti a stabilizace podniku v období realizace finančně náročných rozvojových projektů. Především malé podniky mají omezený a ztížený přístup ke zdrojům financování MSP. S omezenou ekonomickou silou MSP souvisí i horší přístup k odbornému vzdělávání, nižší dostupnost odborných informací a poradenských služeb a slabé postavení při získávání veřejných zakázek. MSP chybí podpory v podobě investičních pobídek, kterých mohou využít pouze významní investoři (dotace na nově vytvořená pracovní místa, snížení daňových odvodů, apod.).

Hospodářská politika státu by měla směřovat k podpoře výhod MSP a ke zmírňování dopadů jejich nevýhodného postavení na trhu. Aktuální podporu je možné rozdělit na dvě části. První část tvoří podpora MSP poskytovaná výhradně ze státního rozpočtu ČR, jejíž rozdělování probíhá především prostřednictvím Ministerstva průmyslu a obchodu. Druhou částí, která se vstupem ČR do Evropské unie nabývá na intenzitě, je podpora spolufinancovaná z fondů EU.

Klíčovou roli pro dostatečné využívání podpor podnikateli hraje dostupnost přesných a aktuálních informací o možnostech podpory. Ta předpokládá na jedné straně aktivní přístup podnikatelů a na straně druhé maximální otevřenost, vstřícnost a podporu ze strany státu a institucí pověřených zprostředkováním podpory a poskytováním informací.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 ČESKÉ HOSPODÁŘSTVÍ

Česká ekonomika zaostává za ekonomickou úrovní nejvyspělejších států. Nízká úroveň ekonomického potenciálu naší země se odráží v nízké úrovni konkurenceschopnosti. Průmysl se nachází ve stavu, který brání výraznějšímu zvyšování konkurenceschopnosti jeho produkce. Bývalé velké státní průmyslové podniky, privatizované zpravidla „na dluh“ nebo v „kupónové privatizaci“, trpí nedostatkem disponibilních finančních zdrojů a jen v malé míře investují z vlastních zdrojů. Investice se realizují převážně na úvěr s vysokými úrokovými sazbami. Kapitálový trh je málo rozvinutý a nevytváří významnější alternativu k získávání financí. České podniky pracují do značné míry s odepsaným strojním vybavením. Nízká úroveň technického vybavení má za následek nízkou produktivitu práce, nízkou cenu práce, nízký inovační řád a malý podíl přidané hodnoty na výstupu.

Zhoršující se výkonnost ekonomiky v posledních letech odráží zásadní slabiny českého podnikatelského sektoru. Tyto slabiny se postupem času kumulovaly, což mělo za následek to, že v podnikovém sektoru proběhla restrukturalizace pouze v omezené míře. Restrukturalizaci bránila zejména nezralost a nedokonalost rodících se tržních institucí a slabý rámec vlastnické správy podniků. Dalším slabým článkem v tržním prostředí je skutečnost, že postrádá tzv. „čistící mechanismy“. V dosavadní politice byla věnována příliš malá pozornost podmínkám vytváření prostoru pro nově vznikající malé a střední podniky a to i přesto, že se jedná o velice nadějný, dynamicky se rozvíjející sektor.

1.1 Malé a střední podnikání v České republice

Pramenem české právní úpravy podpory malého a středního podnikání, kde je mimo jiné malé a střední podnikání definováno, je zákon č. 47/2002 Sb., o podpoře malého a středního podnikání.

Tato zákonná úprava byla přijata na začátku ekonomické transformace. V tomto období bylo potřebné stanovit systém státní podpory rychle se rozvíjejících malých a středních podniků s cílem usnadňovat zakládání a upevňovat jejich ekonomické postavení na území České republiky.

Malý podnik:

Počet zaměstnanců menší než 50, tržby či příjmy za poslední uzavřené účetní období nesmí přesáhnout 250 milionů korun (7 mil. eur) a aktiva podniku nesmějí přesáhnout 180 milionů korun (5 mil. eur).

Střední podnik:

Počet zaměstnanců do 250 zaměstnanců, výše příjmů nesmí být vyšší než 1 450 milionů korun (40 mil. eur) a aktiva do 980 milionů (27 mil. eur).

Mikropodniky (drobní podnikatelé) jsou podniky, které mají méně než 10 zaměstnanců a splňují kritéria malých podniků.

Nová Evropská definice malých a středních podniků, kterou přijala Evropská komise s platností od 1. 1. 2005 vymezila nové parametry, které lépe rozčlení podniky a umožní, že podpůrné programy dosáhnou nejlepších možných očekávaných výsledků. Nová definice s cílem podpořit podnikavého ducha, investice, hospodářský růst a snížit kapitálové riziko, zachovává limity pro počet pracovníků, které definují kategorie mikropodnik, malý a střední podnik. Nicméně zvyšuje finanční limity v závislosti na růstu inflace a produktivity od roku 1996, datumu první společné definice MSP. Evropskou definicí se musí řídit všechny společné organizace - Evropská investiční banka a Evropský investiční fond.

Malý podnik:

Počet zaměstnanců menší než 50, tržby či příjmy za poslední uzavřené účetní období nesmí přesáhnout 10 mil. eur (dříve 7 mil. eur) a aktiva podniku nesmějí přesáhnout 10 mil. eur (dříve 5 mil. eur).

Střední podnik:

Počet zaměstnanců do 250 zaměstnanců, výše příjmů nesmí být vyšší než 50 mil. eur (dříve 40 mil. eur) a aktiva do 43 mil. eur (dříve 27 mil. eur).

Mikropodniky (drobní podnikatelé) jsou podniky, které mají méně než 10 zaměstnanců a splňují kritéria malých podniků. Příjmy nesmí přesáhnout 2 mil. eur a aktiva do 2 mil. eur (dříve nedefinováno) [12].

1.1.1 Aktuální stav malého a středního podnikání v ČR

MSP představují důležitý segment národního hospodářství, vytváří zdravé podnikatelské prostředí, zvyšuje dynamiku trhu. Je nespornou skutečností, že ve struktuře všech podniků tvoří malé a střední podniky drtivou většinu. V Evropě operuje 19 milionů malých a středních podniků, které představují 99,8% všech podniků v EU a zaměstnávají více než 74 milionů lidí. Údaje týkající se skupiny malých a středních podniků v ČR jsou zřejmé z tabulek 1 – 3 viz. příloha P I.

Odtud lze vyvodit, že charakteristickým rysem MSP je velká rozmanitost předmětu podnikání. Nejvíce se MSP podílí v oblasti obchodu, služeb a průmyslu, nejméně v peněžnictví. Meziroční nárůst MSP v roce 2003 činí 9 %. Je důležité zdůraznit, že podíl MSP na celkovém počtu podniků v ČR překračuje 99 % a to ve všech odvětvích. Nejvýznamnější je tato převaha v obchodu, pohostinství a službách.

V počtu zaměstnaných osob v malých a středních podnicích s počtem méně než 250 zaměstnanců ve všech odvětvích národního hospodářství ČR zaměstnávaly v roce 2003 62,21 % celkového počtu zaměstnanců. Nárůst zaměstnanosti oproti předchozím rokům vykazuje zejména obchod a doprava.

Podíl na výkonu a přidané hodnotě v MSP na celku v ČR dosáhl v roce 2003 více než 50 %. Mezi obory s největším podílem patří opět obchod, pohostinství, služby a zemědělství. Nejmenší přínos k výkonu ekonomiky mají MSP v oblasti peněžnictví.

Podíl malých a středních podniků na HDP je více než 37 %. Podíl MSP na celkových , vývozech představuje více než 36 % a na dovozech dokonce až 52 %.

K 31. březnu 2004 bylo v ČR vydáno 2 334 tis. živnostenských oprávnění (jedná se o údaj zahrnující celé národní hospodářství). Z celkového počtu 1 876 tis. podnikatelských

subjektů vlastnicích živnostenské oprávnění je 1 637 tis. fyzických osob a 239 tis. právnických osob [22].

1.1.2 Výhody a nevýhody

Malé a střední podniky disponují na domácím trhu i na zahraničních trzích řadou výhod oproti velkým podnikům. Na druhou stranu, z některých hledisek je jejich postavení nevýhodné. Mezi hlavní výhody malých a středních podniků patří:

- pružné reagování na změny trhu, které je dáno zejména tím, že na rozdíl od velkých podnikatelských subjektů nejsou malé a střední podniky zatěžovány existencí rozsáhlého investičního majetku.
- Inovační kreativita je nezbytnou podmínkou pro jejich přežití na trhu. Manažeři v malých a středních podnicích jsou inovovaným oblastem mnohem blíže než příslušní manažeři ve velkých podnicích.
- Vytváření nových pracovních příležitostí, které je dáno nižšími náklady na zřízení pracovního místa, přenecháváním méně ziskových aktivit velkými podniky.
- Odolnost proti hospodářské recesi, neboť v době recese se velké podniky zbavují hospodářských aktivit ztrátových či s nízkým ziskem, které mohou být pro malé a střední podniky příležitostí pro využití produkčních kapacit.
- Rychlost přijímání podnikatelských rozhodnutí, která je dána relativně úzkým okruhem vlastníků, kteří se obvykle účastní na výkonném řízení podniku.

K některým nevýhodám malých a středních podniků patří zejména:

- Omezené možnosti zaměstnávání odborníků ve správě, neboť pro účely správní a produkční povinnosti dané právním řádem mají méně prostředků než velké podnikatelské jednotky, a kladou proto na řídicí pracovníky zvýšené odborné i časové požadavky.
- Menší finanční síla a horší dostupnost úvěrových zdrojů, která znemožňuje vznik nových podniků a rozvoj již existujících subjektů
- Vyšší intenzita práce a méně příznivé pracovní podmínky, neboť na rozdíl od velkých podniků mají omezené kapitálové zázemí, musí obstát v tvrdém konkurenčním prostředí.

- Omezené možnosti získávání výhod z rozsahu produkce, které plynou z nízké koncentrace a malých možností ve shromažďování výroby, malým počtem zaměstnanců.
- Omezené prostředky na propagaci a reklamu

1.1.3 Ekonomický a sociální přínos malých a středních podniků

Vlastníci malých středních podniků tvoří součást vrstvy obyvatelstva označované jako „střední stav“, který je považován za pilíř stability tržního hospodářství [3]. S ohledem na tuto skutečnost můžeme jejich ekonomický a sociální přínos charakterizovat následovně:

- zmírňují negativní důsledky strukturálních změn,
- působí jako subdodavatelé velkých podniků,
- vytvářejí podmínky pro vývoj a zavádění nových technologií,
- vytvářejí pracovní příležitosti za nízkých kapitálových nákladů,
- rychleji se adaptují na požadavky a výkyvy trhu, jsou zdrojem inovace a technologického pokroku,
- podílejí se více než na polovině HDP,
- zaměstnávají více než 60 % aktivních pracovníků,
- vyplňují okrajové oblasti trhu, které nejsou pro větší podniky zajímavé,
- decentralizují podnikatelské aktivity a pomáhají tak rychlejšímu rozvoji regionů, menších měst a obcí [7].

1.1.4 Cíle politiky rozvoje MSP

Hlavním úkolem politiky rozvoje MSP je snaha k vytvoření co nejpříznivějšího prostředí pro podnikatele a ovlivňování negativních faktorů rozvoje MSP, na které působí zejména:

- Malá ekonomická síla v porovnání s velkými podniky,
- Obtížný přístup ke kapitálu,
- Horší přístup k odbornému vzdělávání, nižší dostupnost potřebných informací a poradenských služeb,
- Konkurence obchodních řetězců vytvářených kapitálově silnými firmami,
- Problematická vymahatelnost práva,
- Složitost a nepřehlednost legislativy,

- Výše daňového zatížení,
- Slabá pozice v soutěži o veřejné zakázky,

Dlouhodobým cílem vládní politiky je umožnit fungování sektoru malých a středních podniků tak, aby přispíval ke zvyšování výkonnosti národního hospodářství, jeho technologické úrovni a konkurenceschopnosti, ke snižování nezaměstnanosti a k regionální, sociální a ekonomické diferenciaci jako základu pro ekonomický rozvoj společnosti.

Měřítkem naplňování tohoto cíle je především vývoj podílu malých a středních podniků na výstupech ekonomiky a na zaměstnanosti, přičemž se výsledky porovnávají s hodnotami ekonomicky nejúspěšnějšími státy světa a Evropy.

Střednědobé cíle zahrnují především zvýšení podílu malých a středních podniků na obnovení růstu ekonomiky, na její exportní výkonnosti, zvýšení technologické úrovně a konkurenceschopnosti, usnadnit vstup občanů do podnikání, oživení strukturálně postižených a ekonomicky slabých regionů.

1.1.5 Bariéry rozvoje malého a středního podnikání v ČR

Mezi nejvýznamnější negativní stimuly a brzdy podnikání obecně patří:

- Nefunkční legislativa a justice, zejména problémy v její interpretaci, dodržování a schopnosti vymáhání nároků,
- Přemíra státní regulace a byrokracie, nepromyšlené a neprovázané normy, nekonzultované s podnikatelskými organizacemi pak zbytečně omezují potenciál MSP,
- Problémy se získáváním kapitálu, zejména špatný přístup k úvěrům, kdy obchodní politika bank preferuje především krátkodobé a vysoké úvěry,
- Daňový systém, neboť na MSP působí nejen výše daní, ale také byrokratičnost, transparentnost a složitost systému [1].

1.2 Malé a střední podnikání v Evropské unii

O malých a středních podnicích se v EU hovoří jako o „skrytém gigantu“. V současném období zaměstnávají více jak 70% pracovníků celého soukromého sektoru a co do počtu představují více než 90% všech firem. Je jich okolo 15 milionů a z toho 15% představují mikrofirmy. V poslední době vzniká v EU každoročně 1,4 mil. nových malých firem, ale 10% z nich nepřežije několik málo let. K velkým bariérám patří především nedostatek dobrých manažerů, obtíže se zajištěním financování, přístup k posledním novinkám v oboru, ale i složité správní a právní prostředí, k jehož komplikovanosti přispívá proces evropské integrace.

Na základě srovnání v rámci jednotného vnitřního trhu EU se malé a střední podniky v ČR jeví lepší ve schopnosti nabídnout nižší cenu než konkurence při srovnatelné kvalitě a ve snaze o všestrannější péči o zaměstnance. Naopak malé a střední podniky EU:

- dosahují více jak o polovinu větší hodnoty produktivity,
- disponují větší kapitálovou silou a relativně snadnou dostupností externích zdrojů financování firmy,
- těží z kvalitnější podnikatelské infrastruktury tvořené sítí nestálých i státních institucí určených k podpoře podnikání nebo s podnikateli stabilně spolupracují,
- mají větší konkurenci na trhu práce,
- využívají širší palety propagačních a marketingových aktivit,
- dbají na rozvoj prodejních dovedností a kapacit,
- dosáhly většího stupně diferenciací od konkurence [12].

II. PRAKTICKÁ ČÁST

2 FAKTORY OVLIVŇUJÍCÍ MSP V ČR

Domnívám se, že poznání faktorů úspěšnosti podniku má velký společensko – ekonomický význam. Dotýká se také jednotlivých podnikatelů, ovlivňuje jejich prosperitu, přešlapování či úpadek.

Nejcennější zdroje bohatství podniku nespočívají ve fyzickém, finančním kapitálu ani v image firmy, ale v kvalifikaci tvůrčích pracovníků v lidských zdrojích podniku. Mezi významné faktory úspěšnosti podniku patří orientace na zákazníka, ujasnění strategie rozvoje, transparentní vlastnictví podniku, úroveň podnikové kultury, flexibilita a další faktory, které jsou závislé na konkrétní situaci podniku a jeho okolí.

S úspěšností podniku v integrované Evropě souvisí nepochybně včasné zavádění inovací, řízení jakosti a aplikace informační komunikační techniky. Z vnějších zdrojů se zmíním o infrastruktuře.

2.1 Vnitřní faktory

Zaměření na zákazníka

Na současných trzích si již žádná firma nemůže dovolit vyrábět zboží bez ohledu na požadavky zákazníka nebo zboží podřadné kvality. Dávno pryč je doba, kdy kupující musel „brát, co bylo“. Nyní je ve většině případů v situaci, kdy si vybírají nejlepší výrobek. Z marketingu je navíc známo, že nespokojený zákazník si v 95% případů nestěžuje, ale rovnou přestává daný výrobek kupovat, popř. přechází ke konkurenci. Odlákat spokojeného zákazníka je velice náročné. Nový přístup k zákazníkovi bývá nazýván výrazem *kustomizace*. Firma není otrokem zákazníků, ale vychází vstříc těm, kteří přinesou patřičný efekt.

Liberalizace řízení podniku

Všeobecně je známo, že podniky s liberálnějším stylem řízení jsou ve svých ekonomických krocích úspěšnější než podniky, které uplatňují silně direktivní styl řízení. Liberalizace aktivuje zdroje a vede k rozvoji potenciálu podniku, neboť přesun pravomocí směrem k zaměstnancům a zvýšený tlak na jejich odpovědnost aktivuje tu část zdrojů podniku, která leží uvnitř zaměstnanců a umožňuje jejich využití.

Kompetence pracovníků

Tato složka celkového potenciálu souvisí se znalostmi, schopnostmi a dovednostmi lidí jako hlavním zdrojem společnosti znalostí. Negativním jevem u většiny podniků je vlastní pocit sebeuspokojení a slabá motivace k zvyšování úrovně kompetencí pracovníků. V podnicích s liberálnějším stylem řízení rostou kompetence pracovníků výrazněji než v ostatních podnicích.

Strategie rozvoje podniku

I malý a střední podnik by měl mít ujasněno, kterým směrem by se měl podnik rozvíjet. Pro jaký trh, pro jaké potřeby zákazníků. Podnik může vypracování strategie zadat specializované firmě, popř. využije vlastních zkušeností, poradců, konzultací s jinými podniky, s podpůrnými institucemi a bankami.

Management podniku

Vývoj struktury managementu podniku a personální obsazení vrcholových a vedoucích míst do značné míry ovlivňuje prosperitu tržního subjektu. Jedná se zejména o vzdělání vrcholových pracovníků, jejich praxe a transparentnost v rozhodování.

Podniková kultura

V poslední době roste v teorii i v praxi zájem o otázky podnikové kultury, neboť tradiční faktory úspěchu dosud převládají v rámci podnikového řízení. Podnik má svoji kulturu, jako jsou specifické podnikové legendy, rituály, ceremonie a představuje jednu z více ovlivnitelných proměnných, které mají podstatný vliv na úspěch podniku. Silná podniková kultura má vliv na úspěch pouze tehdy, když je v souladu se strategickými zásadami.

Flexibilita podniku

Flexibilita je cílově a strategicky závislá, měla by se dlouhodobě odrážet v zajištění existence podniku. Nedostatečná flexibilita je spojena s výraznějšími konkurenčními nevýhodami, pokud vyvolává náklady ztracených příležitostí vzhledem k ušlému zisku. Potřeba flexibilit a potenciál přizpůsobení podniku jsou určovány v rozhodující míře též sledovanou podnikovou strategií. Flexibilita však sama o sobě žádnou strategií není, je vlastností strategie [1].

2.2 Inovační podnikání

Inovační podnikání se stále více objevuje v dokumentech EU, ale i v podnikání u nás. Jeho význam je pro praxi MSP zásadní, neboť na včasném a správném zavádění odpovídajících inovačních prvků závisí úspěšnost podnikání. Pokud bude naše země opravdu chtít zvyšovat konkurenceschopnost své ekonomiky, musí v rámci inovačního podnikání proběhnout řada opatření. Mezi důležitá opatření patří vypracování Národní inovační strategie, inovační politiky a systému podpory inovačního podnikání. V rámci inovační strategie je nutno stanovit základní inovační prioritní obory a na tyto soustředit podporu s využitím evropských sítí a mezinárodní spolupráce.

Inovační podnikání je důležitým realizačním krokem transformace nových vědeckých, technologických i ekonomických poznatků do regionální národní i mezinárodní hospodářské politiky. Na úrovni EU se opírá o výsledky Lisabonského summitu. Úkolem strategických cílů evropské inovační politiky je získat maximální efekt inovací z výzkumu členských států a EU. Dalším cílem je vytvořit příznivé prostředí pro vznik a rozvoj inovačního podnikání.

Principy podpory inovací v Evropě jsou vymezeny pěti cíly:

- *Spojitost inovačních politik* představuje úkol koordinovat a srovnávat národní inovační politiky a jejich výsledky napojovat do evropské strategie.
- *Vytvářet podmínky podporující inovace* s cílem nepřipustit přemíru regulačních kroků, snižovat náklady na podnikání a omezit byrokracii na úrovni EU, státu, regionů a měst.
- *Podpořit vznik a růst inovačních firem* zejména sítí podnikatelských a inovačních center v Evropě.
- *Zdokonalovat klíčová propojení v systému inovací*, tzn. efektivní propojení mezi společnostmi např. vybudováním informační a databázové i komunikační struktury.
- *Chápaní úlohy inovací ve společnosti* zejména uvědomění si významu inovací nejen mezi aktéry inovací, ale i v celé společnosti tvoří významnou součást inovační strategie EU [6].

2.3 Řízení jakosti

Vývojové tendence upozorňují na zostření konkurence v budoucích letech. Vysoká jakost zboží a služeb se stává jedním z hlavních prostředků nutných k prosperitě podniků. Pro výrobce je důležité, jak trh (zákazník) určí jakost výrobku, tedy jak je zákazník s výrobkem spokojen, co od něj vyžaduje a očekává. Z tohoto pojetí vychází i jedna z definic jakosti ČSN jako „schopnosti uspokojit očekávání, potřeby a požadavky zákazníka“. Celková jakost není jen jakost výrobku, ale spadá do ní i jakost výrobní činnosti a jakost služby zákazníkům. Z toho vycházejí normy řady ISO 9000.

Přímý vliv na jakost výrobku jsou především funkčnost, ovladatelnost, trvanlivost, spolehlivost, nezávadnost, estetická působivost, udržovatelnost a opravitelnost. Složitější situace je u služeb, u kterých chybí měřitelné znaky k určení a porovnání kvality, nicméně by se mezi vlastnosti, které by mohli tuto funkci plnit, daly zařadit např. spolehlivost, dostupnost, pružnost, odborná způsobilost, vhodné prostředí a vlídné zacházení.

Zastávám názor, že velkou překážkou u malých a středních českých firem, je vysoká finanční náročnost na zavedení systému řízení jakosti. Úspora prostředků zavedením managementu řízení jakosti je dána především snížením finančních zdrojů i času. K zavedení nebo absenci certifikovaného systému řízení jakosti se přihlíží při výběrovém řízení orgány státní správy. Často jde dokonce o rozhodující kritérium při rozhodnutí o přidělení zakázky.

Firma, která nemá žádný systém, potřebuje nejprve své procesy definovat a popsat. Poté může uvažovat o poměrně náročné aplikaci jednoduchého modelu EFQM Model Excellence, s jehož pomocí odhaluje své slabé a silné stránky. Firmy s pokrokovým managementem dokážou využít zákonitosti a prospěšnost Modelu Excellence. Nicméně po půldruhém desetiletí transformace ČR je zřejmé, že naše země v aplikaci tohoto nástroje mezi zeměmi střední a východní Evropy spíše zaostává [1].

2.4 Elektronické obchodování

Jedná se o nabídku obchodních aktivit prostřednictvím počítačové sítě, většinou internetu. Část komunikace mezi obchodujícími subjekty probíhá na základě elektronické výměny informací. S ohledem na tuto skutečnost význam elektronického obchodování závratně roste. Hodnota prodaného zboží prostřednictvím internetu stoupla u nás od roku 1997 do roku 2002 o více než 1 800%.

Zkušenosti ukazují, že zvyšování informační gramotnosti v MSP není snadný a rychlý proces. Často je jim přisuzována pozice novátora. Průzkumy prováděné v členských zemích EU ukazují, že oproti velkým podnikům je u MSP schopnost a možnost využívat počítač a internet výrazně nižší. Domnívám se, že problémy jsou zejména ve financování, neboť nákup vybavení a změna stylu práce zaškolením zaměstnanců, samotných majitelů, managerů je značnou finanční zátěží. Tyto problémy jsou víceméně shodné v zemích EU včetně ČR. Potřeba výraznějšího zapojení MSP do vytváření společné ekonomiky proto vyústila do jedné z iniciativ EU v rámci akčního plánu eEurope 2005 s názvem „Go Digital“.

Cílem je snížit působení bariér této kategorie podniků čtyřmi nástroji:

- politickými opatřeními, které se týkají adaptace a harmonizace legislativy ovlivňující rozvoj informační společnosti,
- výměnou zkušeností a příkladů vhodných řešení z praxe,
- benchmarkingem – pro srovnání dosažených výsledků se stanovenými cíli,
- koordinací existujících národních i evropských politik [1].

Česká republika přistoupila k akčnímu plánu již v dubnu 2001, avšak pomalu se rozbíhá např. informatizace veřejné správy. Projekt „Internet do škol“ zadává důvody ke kritice. Národní program počítačové gramotnosti byl spuštěn až počátkem roku 2000. Opozdil se dlouho připravovaný dokument „Státní informační a komunikační politika“. O projektech v rámci e – health není široká veřejnost dostatečně informována [6].

Z vnějších podmínek, které značně ovlivňují MSP zmiňují význam infrastruktury.

2.5 Význam infrastruktury v podnikání

Podle A. Stehlíka¹ se doprava v ČR rozvíjela v podmínkách „centrálně direktivního systému plánování a řízení národního hospodářství“ což bylo způsobeno orientací na dopravu zboží do zemí bývalé RVHP (Rady vzájemné hospodářské pomoci). Na začátku 90. let došlo k prudkému poklesu přepravy z důvodu poklesu výroby jednak uvnitř ČR, jednak ve vztahu k uvedeným zemím. V současné době dochází k pozvolnému růstu přepravy v důsledku restrukturalizace a růstu hrubého domácího produktu.

Na trhu přepravních potřeb existuje převaha nabídky, která je způsobena větší kapacitou dopravy. Přebytek kapacity je zřejmý zejména v železniční dopravě a u soukromých autodopravců. Technická základna ČR je oproti jiným zemím zaostalá a dopravní podniky ji nemohou změnit vlastními silami, proto je nutná účast celospolečenských zdrojů včetně zdrojů EU. Vztahy v dopravě vznikají mezi zákazníkem, dopravním podnikem a státem. Proto je důležité věnovat se především řízení ekonomiky a řízení dopravního systému státu. Při tvorbě strategie nejde jen o zhospodárnění přepravního a dopravního procesu, ale i finančních procesů, které podnikání v dopravě přináší.

2.5.1 Zdroje financování dopravní infrastruktury v ČR

Finanční zajištění na infrastrukturní zajištění dopravy jako celku, dlouhodobě zaostávají za výší průměrných nákladů na výstavbu, kterou doporučuje Evropská unie na úrovni 1,5 – 2 % HDP. Na celkovém objemu finančních prostředků se podílí jak stát, který čerpá ze Státního fondu dopravní infrastruktury, tak soukromí investoři s využitím dlouhodobých úvěrů. Celkem se tedy podařilo získat v letech 1991 – 2001 na rozvoj dopravní infrastruktury v ČR z fondů EU 238,63 mil. eur. Další finanční prostředky může ČR získat ze strukturálních fondů EU, jejichž využití je regulováno Operačním programem sektoru doprava v ČR popř. půjčkou od mezinárodních finančních institucí. Na rozvoj infrastruktury poskytla Evropská investiční banka (EIB) od roku 1993 České republice

¹ STEHLÍK, A.: Logistika – strategický faktor manažerského úspěchu, Brno 2002.

půjčky ve výši 2,1 mld. eur (76 mld. Kč), z toho úvěry za 1,3 mld. eur (48 mld. Kč) jsou garantované státem [1].

Jednou z nových možností financování je využití prostředků ze soukromých zdrojů, např. modelu PPP (Public Privat Partnership), který je založen tím způsobem, že soukromý sektor získá zakázku na vybudování určitého projektu (díla), kterou po určitou dobu provozuje, spravuje a poté jej předá státu.

3 PODMÍNKY, PŘEDPOKLADY A RIZIKA MSP V ČR

3.1 Podnikatelské prostředí v ČR

Předpokládám, že podmínky podnikání MSP závisí především na podnikatelském prostředí. Podnikatelským prostředím rozumím vlivy a faktory, které působí na podnikatelskou činnost. Mohou ji buď usnadňovat např. výhodnými daněmi, rychlým vyřízením obchodních sporů, jednoznačnými zákony nebo možností získat rozvojový kapitál. V podmínkách transformace naší ekonomiky z centrálního řízení v tržní ekonomice nedošlo ještě k relevantní stabilizaci podmínek podnikání. I přes mnohá opatření spíše bariéry, které brání rozvoji podnikání a ekonomiky v různých oblastech. Došlo ke změnám rozložení podnikatelských subjektů co do jejich velikosti i právní formy podnikání. Mnohé velké podniky zanikaly a vznikly malé a střední podniky.

K hlavním faktorům, které ovlivňují kvalitu podnikatelského prostředí řadím zejména právní prostředí, dostupnost rozvojového kapitálu, daňové zatížení a možnost samosprávných podnikatelských organizací podílet se na tvorbě zákonů a udělování podpor podnikatelům.

3.2 Analýza překážek a nedostatků v podmínkách podnikání v ČR

V této části se pokusím analyzovat zásadní překážky a nedostatky v současných podmínkách podnikání v ČR, které vychází z přímých poznatků podnikatelských subjektů a jejich reprezentace.

- nedostatek vlastních finančních zdrojů podniků k realizaci rozvojových podnikatelských záměrů, který se zvláště silně projevuje u MSP. To souvisí s charakterem části českého průmyslu rozvíjejícího se na bázi rostoucího podílu práce ve mzdě, který neposkytuje dostatek prostředků pro dlouhodobý vývoj.
- Omezené možnosti přístupu českých firem, zejména MSP bez majetkové participace zahraničního kapitálu na domácí i zahraniční trhy, zejména do odbytových a zásobovacích sítí velkých nadnárodních firem.

- V daňové oblasti dochází v ČR v posledním období ke změnám, které negativně ovlivňují šance malých podniků k rozvoji, v některých případech i šance na přežití. Mimo rámec novely zákona o dani z příjmu lze připomenout přeřazení řady služeb do základní sazby DPH. Obdobně problematická je i oblast zvyšování spotřebních daní u benzínu a nafty.
- Oblast legislativy a předpisů patří ke slabým článkům ovlivňujícím podmínky podnikatelského prostředí. Platná legislativa je nepřehledná, nevyhovující zejména v oblasti právní úpravy úpadku podniků. Dosud nebyl zaveden ani princip obligatorní účasti podnikatelských reprezentací na posuzování předloh příslušných právních norem. Nevyhovující je také právní úprava zápisů do obchodního rejstříku, pojetí zákoníku práce a právní úpravy nemocenského pojištění. Výklad právních předpisů pracovníky státní správy je vnímán jako nejednotný a důsledcích nevázaný a to i ve zvláště citlivé oblasti daňové legislativy.
- V oblasti přístupu k finančním zdrojům zůstává aktuální podpora resp. úvěrování malých podniků ze strany komerčních bank, které poskytují úvěry se zvýšenou opatrností. Nedostatečný je také rozsah zdrojů vyčleněných pro tento účel v rámci státní podpory programů záruk a zvýhodněných úvěrů realizovaných prostřednictvím ČMZRB.
- V oblasti trhu práce jsou shledávány závažné problémy v neodpovídající kvalifikační struktuře pracovních sil charakterizovaná zejména nedostatkem technického personálu, nízká mobilita pracovní sil, struktura nezaměstnanosti, problematická pracovněprávní legislativa a právní úprava bezpečnosti a ochrany zdraví.
- Nesystematický přístup k výsledkům výzkumu a vývoje, který způsobuje i omezení inovačních aktivit podnikatelských subjektů a tím i ohrožení jejich konkurenceschopnosti na zahraničních i domácích trzích.

Z poznatků výzkumného týmu Masarykovy univerzity v Brně vyplývá, že samotní podnikatelé spatřují hlavní překážku v nedostatečné legislativě, v platební neschopnosti obchodních partnerů, v růstu domácí konkurence a nedosažitelnosti rozvojového kapitálu. V otázkách sdružování podnikatelů a formy členství v komorách vyplývá závěr, že podnikatelé ve většině případů (70 %) nepocítují potřebu profesního sdružování a členství v komorách. Kolem 87 % podnikatelů se domnívá, že by mělo být dobrovolné. Na druhé

straně 60 % dotazovaných si myslí, že by komory měli být zastoupeny ve výborech orgánů veřejné správy [1].

Z toho usuzuji, že podnikatelé se sami staví do pasivní role a neuvědomují si možnosti lépe prosazovat společné zájmy prostřednictvím podnikatelských institucí. Zohledňování zájmů MSP při tvorbě právních je považováno v 90 % za zcela nedostatečné.

Také z průzkumu Hospodářské komory ČR vyplývá, že oblast právní úpravy je zcela nedostatečná. Z části výzkumu o státní správě velmi kriticky vyznívá zejména hodnocení zajištění informovanosti veřejnosti o platné právní úpravě z hlediska způsobu i rozsahu. Nedostupnost vnějších zdrojů financování, především bankovních úvěrů je podnikateli vnímána jako vážná překážka rozvoje jejich podnikatelských aktivit.

Za pozitivní skutečnost považuji to, že vláda ČR projednala počátkem roku 2004 významný programový dokument Návrhy na zdokonalení podnikatelského a investičního prostředí a zřídila Radu pro rozvoj podnikatelského prostředí při MPO, jehož cílem je zkvalitňování podnikatelského prostředí, a to jak po stránce institucionální, tak po stránce věcné.

Dalším významným dokumentem, který spolupodepsala ČR je Evropská charta pro malé podniky. Obsahuje závazky členských zemí EU ke zlepšení podmínek pro podnikání. EU doporučuje evropským vládám zdokonalit pro ně podnikatelské prostředí v oblasti vzdělávání pro podnikatelskou veřejnost, levnější a rychlejší založení podniku, zkvalitnění legislativy a předpisů, příznivější daňové a finanční záležitosti, posílení technologické kapacity MSP a zavedení úspěšných modelů elektronického obchodování [6].

Rozvoj podnikatelského prostředí v souvislosti s čerpáním strukturálních fondů je zahrnut v Operačním programu průmyslu a podnikání (OPPP). V první prioritě Rozvoje podnikatelského prostředí jsou zahrnuty:

- rozvoj podnikatelské infrastruktury,
- investice do podnikatelského prostředí s cílem nabídnout optimální podmínky pro podnikání a hospodářský růst,
- posilování návaznosti výzkumu a vývoje na průmysl a podnikatelskou komunitu

- zakládání a rozvoj výzkumných, technologických a inovačních center včetně investic do infrastruktury v oblasti informačních technologií.

3.3 K problémům s registrací podnikatelů

V této kapitole považuji za důležité zmínit se o problémech týkajících se registrace podnikatelů, které jsou důsledkem nevyhovující právní úpravy zápisů do obchodního rejstříku. Předmětem kritiky se stává zejména zdoluhavost řízení tj. neúměrně dlouhé lhůty pro zápisy.

Způsob registrace jako formy získání podnikatelského oprávnění je předmětem mnoha úvah. Snahou je zkrátit dobu registrace a odstranit možnou korupci.

V současné době se podnikatelé mohou registrovat třemi způsoby:

- u živnostenského úřadu (fyzické osoby)
- u rejstříkového soudu obchodního soudu (právnícké, fyzické osoby)
- u ministerstva vnitra (občanská sdružení)

Podnikatelskou veřejnost zneklidňuje zejména stav obchodního rejstříku. Platná právní úprava svěřuje pravomoc rozhodovat o registraci soudům. Řízení před soudy je formalizováno a poslední novela občanského soudního řádu postup ještě více zpřísnila.

Co se týká lhůt, minimální doba, kdy podnikatel obdrží zápis, je měsíc, avšak při průtazích či zjištěných vadách se doba protáhne třeba na půl roku a více. Je důležité zdůraznit, že zápis je pak podmínkou poskytnutí úvěru nebo účasti ve výběrovém řízení apod.

S ohledem na problémy s obchodním rejstříkem byla ČR několikrát kritizována Evropskou komisí v hodnotících zprávách. Také zahraniční firmy podaly prostřednictvím Evropsko-českého fóra stížnosti. Trpkou zkušenost si prožila např. francouzská firma Crédit Lyonnnaise, která na zápis o zvýšení základního jmění čekala rok a půl [1].

Podle připravovaného vládního návrhu má být registrace podnikatelů prováděna v Centrech registrace u Živnostenských úřadů v obcích III. s rozšířenou působností [26].

4 PŘÍSTUP K PODPORÁM A POMOCNÝM PROSTŘEDKŮM

Podle záměru ministerstva průmyslu a obchodu jsou státní podpory pro malé a střední podnikatele nepostradatelnou součástí podnikatelského prostředí, neboť pozitivně ovlivňují rozvoj podnikání a zvyšují konkurenceschopnost malých a středních podniků. Přispívají k posílení stability a k rozvoji sektoru malých a středních podniků a kompenzují nedostatek vlastního kapitálu, obtížnou dostupnost vlastního kapitálu, obtížnou dostupnost bankovního úvěru a omezené možnosti ručení vlastním majetkem [26].

Podpora podnikání je primárně v kompetenci ministerstva průmyslu a obchodu. Programy na podporu malých a středních podniků vznikly již v roce 1992, od té doby došlo k mnohým změnám. Počet podporovaných oblastí se významně rozšířil, objem poskytovaných prostředků činil za rok 2002 3,255 miliard Kč ze státního rozpočtu a 466,8 mil. Kč z rozpočtu Phare [1].

Ze širšího pohledu je nutno připomenout, že podpůrné programy ČR v objemu 3 miliard Kč jsou výrazným impulsem pro rozvoj podnikání, nicméně se však nemohou stát základem podnikání (podobně ani v zemích EU). Podnikatelé jsou tedy odkázáni především na své schopnosti a svůj kapitál.

4.1 Programy podpory platné pro MSP

Na začátek bych chtěla poznamenat, že se budu v této kapitole podrobněji zabývat kritérii jednotlivých programů vyhlašované vládou ČR.

Domnívám se, že státní podpory pro malé a střední podnikatele jsou významnou součástí podnikatelského prostředí, které pozitivně ovlivňují rozvoj podnikání a zvyšují konkurenceschopnost malých a středních podnikatelů. Přispívají k posílení stability a k rozvoji sektoru malých a středních podnikatelů a kompenzují nedostatek vlastního kapitálu, obtížnou dostupnost bankovního úvěru a omezené možnosti ručení vlastním majetkem. Určitá část podpor (27,5 %) má návratnou formu, tzn. že nejde o přímé dotace, ale o úvěry se zvýhodněnou úrokovou sazbou a návratné finanční výpomoci.

Na podporu malých a středních podniků, jejichž navrhovatelem (poskytovatelem podpory ve formě dotace) je Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR bylo pro období 2005 – 2006 vyhlášeno 6 programů, které jsou v platném znění od 1. 4. 2005. Poskytovatelem podpory ve formě zvýhodněného úvěru je buď Českomoravská záruční a rozvojová banka (ČMZRB), Česká agentura na podporu obchodu (CzechTrade), Design centrum ČR (DC ČR) nebo Agentura pro podporu podnikání a investic CzechInvest (CzechInvest) .

Programy byly vyhlášeny dne 1. 1. 2005 s platností do 31. 12. 2006. Příjem žádostí jednotlivých programů byl zahájen dne 1. 4. 2005.

Program záruk pro malé střední podnikatele – **Záruka**

Poskytovatelem podpory je ČMZRB. Cílem programu je pomocí zvýhodněných záruk, k bankovnímu úvěru, leasingu, rizikovému a rozvojovému kapitálu, usnadňovat realizaci podnikatelských záměrů malých a středních podniků. Podpory mohou mít formu:

- *cenově zvýhodněná záruka* za bankovní úvěr nebo leasing. Zvýhodnění je do výše 9% p. a. Maximální výše záruky za provozní úvěr je 3,5 milionu Kč za 3 roky. Tato forma podpory patří v současné době mezi nejvíce využívané. Objem podpory je k březnu letošního roku 277 miliónů Kč.
- *záruka za kapitálový vstup* až do výše 70% kapitálového vstupu, max. však 20 milionů Kč.
- *záruka za návrh do obchodní veřejné soutěže* ve výši 100 000 Kč – 5 milionů Kč

Víceúčelový program podpory malých a středních podnikatelů – **Trh**

Poskytovatelem programu je ČMZRB. Cílem programu je zvýšení konkurenceschopnosti malých a středních podniků na domácím a zahraničních trzích.

Podpora je poskytována ve formě:

- *příspěvku na úhradu úroků* ve výši 5% úroku z bankovních úvěrů na hmotný a nehmotný investiční majetek
- *příspěvek ve výši 50% nákladů na získání certifikátu* podle norem řad ISO 9000, ISO 14000, EMAS
- *příspěvek ve výši 50% nákladů na získání značky shody s normou ČNS TEST*

Z hodnocení obchodní činnosti ČMZRB vyplývá, že v tomto programu doposud bylo přijato 1 488 žádostí na podporu o příspěvek na získání certifikátu, přičemž odhad objemu

podpory je 159 miliónů Kč. Z důvodu vysokého počtu přijatých žádostí o podporu rozhodl ministr průmyslu a obchodu o pozastavení dalšího příjmu žádostí o podporu na certifikaci v programu TRH od 1. dubna 2005.

Program podpory dynamicky se rozvíjejících malých a středních podnikatelů– **Progres**

Poskytovatelem programu je ČMZRB. Cílem programu je pomocí podpory ve formě podřízených úvěrů, posilujících po dobu až 5 let kapitálové vybavení podnikatele, umožnit realizaci rozsáhlejších rozvojových podnikatelských projektů malých a středních podnikatelů, se zvláštním důrazem na rozvoj podnikání v obcích do 5000 obyvatel. K březnu 2005 je vyčleněn na program PROGRES 3 % objem podpory ve výši 44 miliónů Kč [20].

Program podpory poradenských a vzdělávacích služeb pro MSP – **Poradenství**

Poskytovatelem podpory je CzechInvest. Cílem programu je umožnit MSP v ČR získat cenově zvýhodněné odborné služby podnikatelského poradenství pro inovaci. Podpora je poskytována ve formě procentuelního podílu ve vztahu k cenám Regionálního poradenského a informačního centra (RPIC), Podnikatelského inovačního centra (BIC) a

Asociace podnikatelek a manažerek. Oblasti poskytovaných podpor jsou:

- *dotace na služby podnikatelského poradenství*
- *podpora inovačních firem v inovačních centrech (BIC)*
- *dotace na školení podnikatelů*

Program podpory designu pro malé a střední podnikatele – **Design**

Poskytovatelem programu je DC ČR. Cíl programu vychází z toho, že design výrazně zvyšuje konkurenceschopnost, ovlivňuje tvorbu pracovního a životního prostředí. Cílem je tedy umožnit malým a středním podnikatelům vypracování analýzy výrobního programu z hlediska kvality designu a zabezpečit metodickou pomoc při začleňování designu do podnikatelské strategie.

Program vytváření aliancí a jejich prezentace v zahraničí – **Aliance**

Poskytovatelem programu je CzechTrade. Cílem programu je zvýšení konkurenceschopnosti malých a středních podnikatelů na zahraničních trzích prostřednictvím:

- *Podpory mezinárodních marketingových aktivit aliance*, seskupení minimálně 3 malých a středních podnikatelů, jejichž výrobní program či sortiment se vzájemně doplňují a které mají uzavřenou Dohodu o spolupráci v rámci programu Alinace.
- *Prosazování myšlenky posilování spolupráce malých a středních podnikatelů v zahraničí* [26].

Doba trvání všech uvedených programů je ohraničena objemem disponibilních finančních prostředků. Z minulých zkušenostech vyplývá, že u některých programů v působnosti ČMZRB nebo agentury CzechTrade došly prostředky již po pár měsících. To mělo za následek ukončení některých programů v průběhu roku.

Mám zato, že velkým nedostatkem je pouhá náhrada nedokonalosti právního systému krátkodobými programy, zatímco nezbytné podmínky pro úspěšný rozvoj podnikání vylepšovány nejsou. Základními podmínkami, se kterými se toho moc neděje jsou:

- koordinace podpor podnikání
- kvalitní právní prostředí
- platební morálka
- nižší daňové zatížení
- hladké fungování administrativy

Přesto oceňme snahu vlády pomoci malým a středním podnikům ve financování jejich malým a středním podnikům ve financování jejich činnosti a doufejme, že finanční podpory budou v budoucnu doplněny o kvalitní právní rámec.

Další programy na podporu MSP jsou uskutečňovány prostřednictvím strukturálních fondů EU zejména z Operačního programu průmyslu a podnikání (OPPP) a dalších operačních programů, které jsou již zaměřeny účelově (oborově). Jedná se o Společný regionální operační program (SROP), Operační program rozvoje lidských zdrojů (OPRLZ), Operační program infrastruktura (OPI) a Operační program rozvoje venkova a multifunkčního zemědělství (OPRVMZ) pro rok 2004 - 2006.

K těmto operačním programům se budu podrobněji věnovat v kapitole 5 o podpoře malých a středních podniků ze strukturálních fondů Evropské unie.

4.2 Program rozvoje územního obvodu Zlínského kraje

Dokument Programu rozvoje územního obvodu Zlínského kraje (PRÚOZK) je nejširším a vrcholovým strategickým dokumentem. Vyjadřuje rozvojové potřeby a stanoví cíle, které chce kraj v nejbližších šesti až deseti letech dosáhnout. Krajské orgány proto budou působení odvozovat z tohoto dokumentu. Ze strategických specifických cílů budou stanoveny operační cíle pro řízení jednotek krajského úřadu a zřízených organizací. Podléhá veřejnému projednání, pravidelnému hodnocení a provádění změn programu.

Dokument PRÚOZK a postup naplnění zde nastolené strategie přímo souvisí s přípravou Zlínského kraje na podporu ze strukturálních fondů Evropské unie (EU).

V PRÚOZK jsou uplatněny principy (koncentrace, doplňkovosti, programování, partnerství) doporučované pro zdravé a efektivní řízení veřejné správy v EU. Krajské orgány je využijí také v průběhu reformy veřejné správy ČR, neboť umožňují vytvořit výkonnou organizaci, dělbu práce a hospodárné užívání zdrojů kraje.

Monitorování, hodnocení a kontrola jsou podmínkou naplnění předchozích principů a podmínkou úspěchu krajského programu. Krajské orgány budou zajišťovat všechny potřebné údaje pro strategické řízení, tj. údaje pro analýzy stavu, pro hodnocení účinků programu a jeho opatření, pro rozpočtování a financování. Hodnocení bude zaměřeno na sledování územních socioekonomických rozdílů kraje a jejich příčin, na měření účinnosti a efektivnosti opatření krajského programu i nástrojů národních intervencí v kraji [30].

4.2.1 Aktuálně poskytované podpory MSP

Zlínský kraj vyhlásil v dubnu 2005 dva podprogramy, jejichž soustředěným úsilím je vytvářet podmínky pro rozvoj malých a středních podniků, které představují značné procento celkového podnikání a mohou přispět k ekonomické prosperitě Zlínského kraje. Tento záměr je také v souladu s Programem rozvoje územního obvodu Zlínského kraje (PRÚOZK), který považuje za klíčový prvek posílení dynamiky hospodářského rozvoje kraje rozvoj MSP.

V prvním případě se jedná o *Podprogram na podporu rozvoje infrastruktury přispívající k rozvoji zaměstnanosti*.

Hlavním podnětem je skutečnost, že MSP v současnosti vytvářejí cca 60% pracovním míst a jejich význam je nejvíce patrný především ve venkovských oblastech, kde je nejméně příležitostí zaměstnání pro obyvatele.

Cílem podprogramu je:

- vznik a rozvoj nových drobných podniků a služeb,
- lokalizace podniků v podpořených obcích,
- vytváření nových anebo zachování pracovních míst,
- rozšíření kapacit objektů pro podnikání,
- zlepšení a vybavenosti ploch a objektů pro podnikání technickou infrastrukturou,
- zlepšení dostupnosti ploch a objektů pro podnikání,
- revitalizace starých objektů a areálů,
- vytváření a prohloubení partnerství veřejného a soukromého sektoru.

Na realizaci podprogramu je v rozpočtu Zlínského kraje alokována částka 4 910 048,-- Kč. V roce 2004 bylo Zastupitelstvem ZK schváleno 9 projektů s celkovou částkou podpory 5 089 952,-- Kč.

Dále se zde zmiňuji o vyhlášeném *Podprogramu pro rozvoj EVVO* tzn. rozvoj sítě subjektů a aktivit environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty (EVVO) dětí, mládeže a dospělých, v neziskové a podnikové sféře na území Zlínského kraje, neboť oblast vzdělávání je důležitým prvkem pro kvalitu MSP.

Cílem podprogramu je především:

- umožnit další rozvoj regionálního systému EVVO ZK,
- postupně vyrovnávat nerovnoměrné zastoupení aktivit EVVO na území kraje,
- prostřednictvím výstupů jednotlivých projektů zvyšovat a posilovat aktivní odpovědnost občanů za vzájemnou partnerskou spolupráci subjektů vyvíjejících činnost v oblasti EVVO, vzdělávání a péče o životní prostředí, měst a obcí,

- propojovat toto působení s paralelními aktivitami na místní úrovni – s environmentální, vzdělávací a osvětovou činností škol, středisek ekologické výchovy a podnikatelských subjektů.

Výchozí situace EVVO ve Zlínském kraji dává dobré možnosti dalšího všestranného rozvoje a bude významným nástrojem, který umožní ovlivnění dalšího rozvoje struktury a zaměření EVVO ve ZK [30].

4.3 Institucionální zajištění podpory MSP

Vládní instituce, zejména Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR (MPO), vytvořily řadu institucí, které mají poskytovat zvýhodněné poradenské služby o podnikatelům MSP. Tyto programy mají celostátní působnost.

CzechInvest – organizace zřízená MPO jako národní rozvojová agentura podporující restrukturalizaci průmyslu ČR. Od počátku roku 2004 sdružuje tři původně samostatné organizace - Agenturu pro rozvoj podnikání (ARP), Agenturu pro rozvoj průmyslu ČR (CzechIndustry) a Českou agenturu pro zahraniční investice (CzechInvest). Umožňuje zjednodušení komunikace mezi státem, našimi podnikateli a EU. V souladu s programem EU se angažuje v úsilí zaměřeném na zjednodušení podnikatelského prostředí, navrhování legislativních změn, spolupráce se zahraničními experty atp.

CzechTrade – příspěvková organizace zřízená MPO jako agentura na podporu obchodu. Jejím hlavním cílem je prosazování a upevňování pozic českých exportérů. Dalším posláním je poskytování informačních, konzultačních, vzdělávacích a dalších podpůrných služeb. Agentura CzechTrade je společně s Českou exportní bankou, a. s. a Exportní garanční a pojišťovací společností, a. s. Praha součástí vládního systému podpory vývozu ČR.

Design Centrum (DC ČR) – poskytuje v podnikatelské sféře informační, poradenské, popularizační a vzdělávací služby k rozvoji a uplatňování designu ve výrobě, obchodu a službách. Design centrum je realizátorem programu podpory malého a středního podnikání s názvem DESIGN.

Regionální poradenská a informační centra a podnikatelská inovační centra (RPIC a BIC) – regionální poradenská a informační centra poskytují malým a středním podnikům cenově zvýhodněné úvodní konzultace a služby podnikatelského poradenství, pomoc při vytváření podnikatelských plánů a realizačních projektů, zprostředkování bankovních úvěrů.

Národní vzdělávací fond (NVF) – je nezávislá, nezisková organizace založená Ministerstvem práce a sociálních věcí ČR zaměřená na oblast zaměstnanosti a sociálního rozvoje. Fond poskytuje odbornou pomoc firmám a institucím, které se rozhodnou uvádět strategický přístup k rozvíjení lidského kapitálu do života.

Centrum pro regionální rozvoj ČR (CRR ČR) je příspěvková organizace zřízená Ministerstvem pro místní rozvoj ČR se zaměřením na podporu činnosti ministerstva při realizaci regionální politiky, přeshraniční spolupráce a implementaci programů a projektů EU v ČR.

4.3.1 Nevládní organizace

Hospodářská komora (HK) – je členěna jednak regionálně, jednak oborově (profesní společenstva, svazy, asociace). Je subjektem zastupujícím podnikatelskou veřejnost v ČR a neodmyslitelnou součástí hospodářského života v ČR.

HK plní řadu funkcí, je důležitou formou zájmového sdružování. Malým a středním podnikům nabízí poradenství a konzultační činnosti, a to jak ekonomického charakteru (daně, finance), tak exportně – importní poradenství, informace o nových přístupech k řízení malých a středních podniků. Dnes se v HK sdružuje přibližně 15 tisíc velkých, malých i středních firem [25].

Agrární komora (AK) – svými aktivitami slouží podnikatelům v zemědělství, potravinářství a lesnictví.

Svaz obchodu ČR – je vrcholové, nezávislé a dobrovolné sdružení reprezentující svazy, asociace, velké retailingové a distribuční společnosti, spotřební družstva, malé a střední firmy obchodu a souvisejících služeb na českém trhu.

Svaz průmyslu a dopravy ČR – nezávislá organizace, která podporuje a reprezentuje zaměstnavatelské, podnikatelské a profesní zájmy svých členů

Sdružení podnikatelů ČR (SP ČR) – svaz soukromých podnikatelů převážně malého a středního stavu, který prosazuje a obhajuje zájmy svých členů.

Centrum pro evropskou integraci (CEBRE) – působí v Bruselu při institucích EU. Poskytuje informace o EU pro české firmy, podnikatelsky významné informace o nové legislativě a podpůrných programech EU.

Domnívám se, že velkou nevýhodou nevládních institucí zaměřených na podporu MSP je skutečnost, že v hospodářských komorách a živnostenských společenstvech, které jsou co do členství podnikatelů dobrovolné, je organizováno jen nepatrné procento podnikatelů. (Jinak je tomu ve většině komor v Evropské unii, kde je členství podnikatelů povinné).

O podporách poskytovaných podnikatelům tedy rozhodují především orgány veřejné správy, které obtížně oslovují podnikatele pro netransparentnost a roztříštěnost podnikatelských organizací. S ohledem na tuto skutečnost, mají samosprávné instituce podnikatelů na rozdělování podpor nepatrný vliv.

Také podle názoru exvelvyslance EU v ČR Ramiro Cibriana není zastoupení podnikatelů v různých asociacích a svazech u nás tak silné jako v zemích EU. Podle jeho zkušeností fungují podnikatelské instituce v zemích EU ve dvou silných seskupeních. První se týká velkých firem (tj. průmyslové svazy) a druhé hájí zájmy MSP (tj. obchodní a hospodářské svazy). Všude existuje podnikatelská instituce pro dialog s vládou a odbory. Evropská komise tento třístranný dialog podporuje. Aby byl dialog konstruktivní, je třeba tyto instituce do jednání zapojit [15].

4.4 Finanční programy podpory podnikání

Malé a střední podniky mají možnost získat finanční prostředky ze státního rozpočtu pro podnikatelské záměry:

- z programů určených k tomuto účelu (tzn. podpoře podnikání)
- z dalších programů, které mohou v určitých směrech podpořit aktivity podnikatelských subjektů.

Konkrétní podoba podpory může mít formu:

- záruky za bankovní úvěry, za leasing a návrhy na účast v obchodní veřejné soutěži,
- příspěvky na úhradu úroků z bankovních úvěrů,
- úvěry se sníženou úrokovou sazbou,
- návratné finanční výpomoci,
- příspěvky a dotace.

Českomoravská záruční a rozvojová banka, a. s. (ČMZRB)

Je bankovní institucí, která vedle řady běžných bankovních služeb je pověřena realizací finančních podpor z úrovně státu resp. strukturálních fondů.

Poskytuje služby pro podporu malých a středních podniků ve formě zvýhodněných záruk za úvěr, leasing, kapitálový vstup a za návrh do veřejné obchodní soutěže.

- záruky: záruka, regiozáruka, regiozáruka 2
- úvěrů: kredit, preference, provoz, start
- příspěvků na úroky: trh, region, region 2, vesnice, regenerace
- ostatních příspěvků: speciál, trh, kooperace, záruka

Celkový objem úvěrové emise v roce 2002 činil 1 735,2 mld. Kč. Na finanční podpory malého a středního podnikání bylo vyčleněno v témže roce na 1 629 projektů 1 996 mld. Kč, z toho 1 015 mld. Kč ze státního rozpočtu, 50 mld. Kč z programu PHARE, 347 mld. Kč z Kreditanstalt.

V roce 2003 bylo celkem z těchto programů, které ČMZRB zajišťovala, podpořeno 2 524 projektů malých a středních podnikatelů částkou 2 551,7 mil. Kč. Nejvíce podpor získali drobní podnikatelé s počtem méně než 10 zaměstnanců nejvíce finančních

prostředků bylo poskytnuto na podpory pro střední podnikatele s více než 50 a méně než 250 zaměstnanci. Přínosem programových podpor je umožnění přístupu ke kapitálu a snížení finančního zatížení podnikatelů spojeného se vznikem podniků, jejich rozvojem, zachováním nebo zvýšením konkurenceschopnosti a zvýšení celkového počtu zaměstnanců o 1 129 realizací podpořených projektů.

Česká exportní banka, a. s. (ČEB)

Patří mezi vládní podporu exportu, je specializovanou bankovní institucí pro státní podporu vývozu. Jejím cílem je poskytovat státní podporu vývozu, a to poskytováním a financováním vývozních úvěrů, umožňuje českým vývozcům vstupovat do soutěže na mezinárodním trhu za srovnatelných podmínek zahraniční konkurence. Podmínkou poskytnutí exportního úvěru je mimo jiné 60% tuzemský původ exportovaného zboží.

Exportní garanční a pojišťovací společnost, a. s. (EGAP)

Je součástí systému státní podpory exportu. Jedná se o státní úvěrovou pojišťovnu, která je zaměřena na pojišťování vývozních úvěrů proti teritoriálním a komerčním rizikům spojených s vývozem zboží a služeb z ČR. Tento typ pojištění je realizován se státní podporou, zejména tak, že stát ručí za závazky EGAP vzniklé z pojistných smluv a z pojištění vývozních úvěrových rizik.

Následující privátní bankovní instituce poskytují podporu pro MSP na komerčním principu:

Česká spořitelna, a. s.

Program pro podporu investic

Program podpory investic TOP PODNIK je jedním z programů, kterými ČS, v souladu s privatizačním memorandem, podporuje rozvoj české ekonomiky. Formou zvýhodněných úvěrů určených firmám v segmentu středně velkých podniků tak ČS napomáhá rozvoji těchto firem a v konečném důsledku i rozvoji celého českého hospodářství.

Komerční banka

Komerční banka pružně reaguje na vyvíjející se potřeby svých klientů. Pro podporu malých podniků připravila KB balíček produktů a služeb OPTIMUM, který poskytuje na všech obchodních místech.

Československá obchodní banka, a. s. (ČSOB)

ČSOB nabízí malým a středním podnikům kromě osobní obsluhy i ucelenou nabídku produktů a služeb na podporu malého a středního podnikání včetně podpory a rozvoje měst a obcí, bytových družstev, neziskových společností se sídlem mimo ČR a SR.

Vybrané produkty na podporu malého a středního podnikání obsahují:

- podnikatelské konto,
- projekt na podporu malého středního podnikání,
- podpůrné programy z cizích zdrojů,
- správa klientských aktiv,
- investiční bankovníctví,
- operace na peněžním trhu,
- produkty dceřiných společností finanční skupiny ČSOB [6].

4.5 Přístup k informacím

Domnívám se, že v současné době existuje v ČR dostatečné množství dostupných informačních zdrojů věnujících se podpoře MSP a podnikání obecně. Dostupnost informací se postupně zvyšovala s blížícím se vstupem do EU. Vhodným zdrojem informací je internet, nicméně ne všechny informace jsou aktuální a relevantní, často ani na vládních serverech. Systém podpor MSP realizovaný ČMZRB je mezi MSP již známý, informace jsou snadno dostupné, síť bankovních poboček je dle mého názoru dostačující. Jiná situace je u podpory poskytované ze Strukturálních fondů. Programy byly vyhlášeny většinou až v polovině roku, po schválení vládou a čas na přípravu projektů se tímto podnikatelům zkrátil. Při přípravě MSP je důležité poradenství, které je zajišťované jednak implementačními agenturami a ve významné míře také zájmovými sdruženími podnikatelů.

4.6 Přístup k financování

Zastávám názor, že nejpalčivějším problémem MSP je obtížný přístup ke kapitálu na financování investic. Tento fakt by měl pomoci řešit systém podpory poskytovaný ze strukturálních fondů EU. Jedním z předpokladů získání podpory je prokazatelné zajištění financování projektů z jiných zdrojů. Tady mohou MSP narážet na přetrvávající nepružnost a nevstřícnost bankovního sektoru. Významnou pomocí je systém záruk poskytovaný ČMZRB, akceptovaný většinou tuzemských bank. Pozitivním signálem je povolna se měnící přístup bank, které začínají střední podniky vnímat jako perspektivního partnera, nicméně podmínky úvěrování nadále zůstávají oproti velkým podnikům diskriminující. Pomocí pro MSP mohou být i zde úvěrování programy ČMZRB.

5 PODPORA MSP ZE STRUKTURÁLNÍCH FONDŮ EVROPSKÉ UNIE

Strukturální fondy Evropské unie jsou spravovány Evropskou komisí a slouží k financování strukturální pomoci Společenství, která je směřována převážně do chudších regionů členských států a s její pomocí je posilována hospodářská a sociální soudržnost EU tak, aby byly splněny výzvy jednotného vnitřního trhu.

Z úrovně státních orgánů musí být zpracován a EU schválen Národní rozvojový plán, na který navazují operační programy. Plán a programy by měly naznačit a zdůvodnit základní směry podpor z unijních fondů. ČR předpokládá pro nejbližší období následující prioritní oblasti pro podporu:

- posílení konkurenceschopnosti průmyslu a podnikatelských služeb,
- rozvoj infrastruktury,
- rozvoj lidských zdrojů,
- ochrana a zkvalitňování životního prostředí,
- rozvoj venkova, multifunkčního zemědělství,
- rozvoj cestovního ruchu

V současnosti pro účely realizace strukturální politiky EU jsou určeny čtyři strukturální fondy:

- Evropský fond regionálního rozvoje (ERDF)
- Evropský sociální fond (ESF)
- Evropský zemědělský usměrňovací a záruční fond (EAGGF)
- Finanční nástroj pro podporu rybolovu (FIFG) [24].

V letech 2004 – 2006 bude mít ČR na základě Národního rozvojového plánu možnost získat ze strukturálních fondů EU 1 684 866 178 eur (včetně iniciativ Společenství INTERREG a EQUAL) a z Fondu soudržnosti 945 295 600 eur. Celkem tedy může česká republika získat na strukturální operace cca 2,63 mld. eur (to je asi 81,5 mld. Kč). To je výrazný nárůst oproti pomoci EU plynoucí z předstupních fondů.

Předpokladem pro využití těchto prostředků jsou kvalitně připravené projekty a zajištění prostředků na spolufinancování. U projektů na využití strukturálních fondů je totiž možné z EU získat až 75% celkových nákladů [1].

5.1 Operační program průmysl a podnikání

Podpora podnikatelských subjektů je součástí Operačního programu průmyslu a podnikání (OPPP), který je navázán na Evropský fond regionálního rozvoje. Jeho garantem je ministerstvo průmyslu a obchodu. Globálním cílem OPPP je zvýšení konkurenceschopnosti průmyslu a podnikatelských služeb na základě zvýšení hospodářské výkonnosti při současném zvýšení zaměstnanosti a sociální soudržnosti.

Je předpoklad, že u OPPP bude pokrytí prostředků ze strukturálních fondů do produkčního sektoru maximálně 35 % celkových nákladů na projekt. Intenzita veřejné podpory v ČR, daná regionální mapou, činí 46 až 50 % a u příjemců podpory z řad malých a středních podniků ji lze navýšit o 15 % [6].

Programy OPPP zajišťují komplexní podporu především MSP s využitím strukturálních fondů EU a jsou zaměřeny zejména na podporu:

- budování a rozvoje průmyslového výzkumu a vývoje MSP
- podnikatelských nemovitostí
- školicích středisek pro odborné vzdělávání
- rozvoje výrobní základny MSP
- využívání netradičních zdrojů energie MSP

5.1.1 Platné programy z OPPP pro období 2004 - 2006

Prosperita

Program realizuje Opatření č. 1.1. Infrastruktura pro průmyslový výzkum, vývoj a inovace. Priority 1. Rozvoj podnikatelského prostředí.

Podporuje infrastrukturu průmyslového vývoje, vznik či revitalizaci podnikatelských subjektů, vědeckých parků a center pro transfer technologií. Podpora formou dotace může

činit až 75 % uznatelných nákladů, maximální výše dotace u stavebních projektů může činit až 300 mil. Kč.

Reality

Program realizuje Opatření č. 1.2. Rozvoj podnikatelské infrastruktury. Priority 1. Rozvoj podnikatelského prostředí.

Podpora projektů přípravy, rozvoje a regenerace průmyslových zón, regenerace podnikatelských nemovitostí a související technické a dopravní infrastruktury. Dotace může činit 46 % uznatelných nákladů, maximální výše podpory může dosáhnout až půl miliardy Kč.

Školící střediska

Program realizuje Opatření č. 1.3. Infrastruktura pro rozvoj lidských zdrojů v průmyslu a podnikání, Priority 1. Rozvoj podnikatelského prostředí.

Podpora je zaměřena pro obnovu, vybudování nových školících zařízení, modernizace stávajících firemních školících zařízení či vzdělávání pracovníkům podniků na různých úrovních řízení podniku. Podpora je poskytována do výše 46 % uznatelných nákladů, maximální výše podpory liší v závislosti na charakteru projektu.

Klastry

Program realizuje Opatření č. 1.4. Rozvoj informačních a poradenských služeb, Priority 1. Rozvoj podnikatelského prostředí.

Podpora projektů zakládání a rozvoje odvětvových seskupení – klastrů na regionální, celostátní popř. přeshraniční úrovni. Dle podmínek programu musí klastř sdružovat nejméně 15 organizací, z toho minimálně 60 % musí mít charakter malých a středních podniků. Podpora ve formě dotace je limitována a diferencována, první rok do 75 %, pro druhý rok do 50 % a pro rok třetí do 25 % uznatelných nákladů.

Marketing

Program realizuje Opatření č. 2.1. Zakládání a rozvoj malých a středních podniků, Priority 2. Rozvoj konkurenceschopnosti podniků.

Poskytuje podporu ve formě dotací na úhradu uznatelných nákladů pro poradenské a další služby, které přispívají ke zvyšování konkurenceschopnosti českých firem na

zahraničních trzích a podpořit využívání obchodních příležitostí na světových trzích, zejména na trzích EU. Rozpětí podpory se pohybuje od 100 do 500 tis. Kč.

Start

Program realizuje Opatření č. 2.1. Zakládání a rozvoj malých a středních podniků, Priority 2. Rozvoj konkurenceschopnosti podniků.

Program je určen začínajícím podnikatelům i právnickým osobám vstupující do podnikání. Jeho cílem je podpora podnikatelských záměrů, a to pomocí zvýhodněných investičních úvěrů. Bezúročný úvěr bude poskytován v rozsahu od 100 tis. Kč do 500 tis. Kč podnikatelům – fyzickým osobám, resp. do 1. mil. Kč právnickým osobám.

Kredit

Program realizuje Opatření č. 2.1. Zakládání a rozvoj malých a středních podniků, Priority 2. Rozvoj konkurenceschopnosti podniků.

Podporuje realizace rozvojových podnikatelských projektů malých podnikatelů (k pořízení hmotného i nehmotného majetku popř. financování zásob), kteří mají uzavřeno účetnictví za první rok činnosti. Podporuje podnikatelské aktivity pomocí investičních úvěrů, jejichž poskytovatelem je Českomoravská záruční a rozvojová banka. Výše úvěru je max. 5 mil. Kč.

Rozvoj

Program realizuje Opatření č. 2.1. Zakládání a rozvoj malých a středních podniků, Priority 2. Rozvoj konkurenceschopnosti podniků.

Podpora rozvoje konkurenceschopnosti MSP ve fázi růstu, a to především prostřednictvím zlepšování metod, mezinárodních norem kvality a investic do hmotného i nehmotného majetku. Podpora bude poskytována formou dotace od 1 mil. Kč do 20 mil. Kč.

Inovace

Program realizuje Opatření 2.2. Podpora inovací, výrobků, technologií a služeb, Priority 2. Rozvoj konkurenceschopnosti podniků.

Podpora projektů zaměřených na zvýšení technických a užitných hodnot výrobků zvyšujících efektivnost procesů výroby a poskytování služeb, nebo zavedení pokrokových

provedení významných změn organizační struktury či změn ve strategické orientaci netechnického rozvoje. Podpora je poskytována formou dotace anebo úvěru, popř. kombinací obou forem a to v rozmezí 3 – 25 mil.Kč na inovace služeb a do 50 mil. Kč na inovace výrobků a či technologií.

Úspora energie

Program realizuje Opatření č. 2.3. Snižování energetické náročnosti a vyšší využití obnovitelných zdrojů energie, Priority 2. Rozvoj konkurenceschopnosti podniků.

Je určen pro podporu projektů vedoucích ke snižování energetické náročnosti v průmyslových podnicích pomocí snížení energetické náročnosti procesů spojených s výrobou, přeměnou a rozvojem energie, nových technologií zpracování energetických surovin, zavádění kombinované výroby elektřiny a tepla. Výše podpory se pohybuje od 0,5 – 30 mil. Kč.

Obnovitelné zdroje energie

Program realizuje Opatření č. 2.3. Snižování energetické náročnosti a vyšší využití obnovitelných zdrojů energie, Priority 2. Rozvoj konkurenceschopnosti podniků.

Je zaměřen na podporu projektů výroby elektrické energie nebo tepla z obnovitelných zdrojů energie např. projekty výstavby, obnovy nebo rekonstrukce zařízení obnovitelných zdrojů energie, projekty kombinované výroby elektřiny a tepla využívající k výrobě obnovitelný zdroj energie. Výše podpory se bude pohybovat v rozmezí 0,5 – 30 mil. Kč.

Obvyklá velikost podpory u výše uvedených projektů se pohybuje maximálně do 46 % rozpočtu projektu. U programu INOVACE je snížena na 36 % pro podniky, které nepatří po kategorie MPS [26].

Ministerstvo průmyslu a obchodu, které OPMP zastřešuje, se bude na financování operačního programu podílet 87 miliony eur.

Ze sdělení ministra průmyslu a obchodu Ing. Milana Urbana² vyplývá, že během února 2005 byla dosažena magická hranice jedné miliardy Kč pro schválené projekty, každým týdnem se přiznané finance podstatně navyšují. Po několika málo měsících od jeho zrodu se ukazuje, že OPMP je skvělý nástroj pro pomoc české podnikatelské komunitě, zejména malému a střednímu podnikání.

Kontaktním místem pro žádosti o podporu z OPMP jsou Regionální kanceláře agentury CzechInvest.

Z poskytnutých informací agentury CzechInvestu ve Zlíně byla ke dni 18. 4. 2005 v rámci ČR přiznána dotace 67 projektům v celkové hodnotě 159 792 500,-- Kč. Přesné údaje jsou zobrazeny v tabulce 4 (viz. příloha III.), která obsahuje počet podaných žádostí a udělených dotací podle krajů a programů OPMP. Údaje nezahrnují programy Start, Kredit a Inovace kombinace, které se nachází ve statistice čerpání dotací z programů ČMZRB.

Ze statistiky čerpání dotací z programů ČMZRB vyplývá, že ke dni 18. 4. 2005 byla v rámci ČR přiznána dotace 442 projektům v celkové hodnotě 442 540 349,-- Kč. Souhrnné údaje podaných žádostí a udělených dotací podle krajů a programů jsou uvedeny v tabulce 5 (viz. příloha III.). Údaje nezahrnují programy OPMP.

Ve Zlínském kraji bylo ke dni 19. 4. 2005 evidováno 21 přijatých žádostí o podporu z programů OPMP nebo ČMZRB, z toho byla podpora přiznána prozatím jen 7 firmám [17]. Konkrétní příjemce podpory ve Zlínském kraji uvádím v tabulce 6 (viz. příloha III.). Prostřednictvím obchodního rejstříku jsem zjistila, že se jedná o subjekty, které své podnikatelské aktivity zaměřují na výzkum, vývoj, výrobu a prodej elektronických prvků a systémů, poskytování telekomunikačních služeb, zámečnictví, nástrojařství, truhlářství a výrobu specialit v oblasti plastikářské a gumárenské technologie.

² Pramen Ministerstvo průmyslu a obchodu, dostupné na www.mpo.cz.

5.2 Společný regionální operační program (SROP)

Garantem SROP je ministerstvo pro místní rozvoj a implementační agentury regionální rady v každém regionu typu NUTS II.

Cílem operačního programu je dosažení trvalého a vyváženého rozvoje regionů ČR i růstu kvality života všech skupin obyvatel regionů na základě povzbuzování nových ekonomických aktivit s důrazem na tvorbu pracovních míst v regionálním i místním měřítku, na zlepšení kvality infrastruktury a životního prostředí, na rozvoj lidských zdrojů a na prohlubování sociální integrace. Společný regionální operační program zahrnuje čtyři priority s rozdílnými váhami podílu na celkovém rozpočtu programu:

- podpora malých a středních podniků ve vybraných regionech (9,9% podíl)
- zlepšení infrastruktury v regionech (43,4%)
- rozvíjení infrastruktury pro rozvoj lidských zdrojů (20,3%)
- podpora cestovního ruchu (23,8%)

Podpora je poskytována ze dvou fondů:

- Evropského fondu regionálního rozvoje (ERDF)
- Evropského sociálního fondu (ESF)

Financování SROP bude zabezpečeno z veřejných zdrojů EU (u většiny opatření příspěvek EU dosáhne 75% veřejných zdrojů programu), přičemž se počítá rovněž se zapojením soukromých zdrojů. Veřejné zdroje ČR budou zajištěny především ze státního rozpočtu (MMR) a rozpočtu krajů [27].

V rámci Společného regionálního operačního programu jsou Zastupitelstvem jednotlivých krajů vyhlašována tzv. grantová schémata.

5.2.1 Grantová schémata SROP

Grantové schéma je formou „skupinového“ projektu, který v sobě zahrnuje množství menších projektů. Cílem je přerozdělovat finanční prostředky ze Strukturálních fondů EU, ale i ze státního rozpočtu a rozpočtu Zlínského kraje jiným subjektům (nejčastěji podnikatelům, nestátním neziskovým organizacím, obcím či vzdělávacím institucím) na jejich vlastní projekty, které naplňují cíle grantového schématu.

Aby žadatelé mohli vůbec v některých opatřeních předkládat projekty, musí Zlínský kraj zpracovat, spolufinancovat, vyhlásit a administrovat tzv. grantová schémata. Věcné a finanční monitorování grantového schématu jako celku probíhá prostřednictvím zprostředkujícího subjektu, CRR. Úlohou řídicího orgánu SROP plní odbor Řídicího orgánu SROP Ministerstva pro místní rozvoj ČR.

V rámci Společného operačního programu (SROP) jsou pro podporu MSP vyhlášována následující grantová schémata (GS):

- Grantové schéma podporující drobné podnikatele v ekonomicky slabých regionech Zlínského kraje.

Priorita programu: 1 - Regionální podpora podnikání

Opatření priority: 1.1 – Podpora podnikání ve vybraných regionech.

Specifickým cílem grantového schématu je rozvoj stávajících drobných podnikatelů s cílem vytváření nových pracovních míst ve vybraných problémových regionech Zlínského kraje. Zdroje vyčleněné na spolufinancování GS činí 49,3 mil. Kč.

- Grantové schéma podporující malé a střední podnikatele v ekonomicky slabých regionech Zlínského kraje.

Priorita programu: 1 – Regionální podpora podnikání

Opatření priority: 1.1 – Podpora podnikání ve vybraných regionech.

Specifickým cílem grantového schématu je rozvoj stávajících drobných podnikatelů s cílem vytváření nových pracovních míst ve vybraných problémových regionech Zlínského kraje. Zdroje vyčleněné na spolufinancování GS činí 91,5 mil. Kč.

- Grantové schéma podporující regionální a místní služby cestovního ruchu pro malé a střední podnikatele ve Zlínském kraji.

Priorita programu: 4 – Rozvoj cestovního ruchu

Opatření priority: 4.1 – Rozvoj služeb pro cestovní ruch

Specifickým cílem grantového schématu je výrazné zkvalitnění společných služeb v cestovním ruchu, zkvalitnění informační obsluhy v cestovním ruchu a zkvalitnění marketingu cestovního ruchu. Zdroje vyčleněné na spolufinancování GS činí 21,3 mil. Kč.

- Grantové schéma podporující regionální a místní infrastrukturu cestovního ruchu pro malé a střední podnikatele ve Zlínském kraji.

Priorita programu: 4 – Rozvoj cestovního ruchu

Opatření priority: 4.1 – Rozvoj služeb pro cestovní ruch

Specifickým cílem toho grantového schématu je rozvoj infrastruktury přímo ovlivňující atraktivnost Zlínského kraje (jednotlivých lokalit) jako destinace cestovního ruchu. Zdroje vyčleněné na spolufinancování GS činí 53,3 mil. Kč.

Žadatelem musí být malý a střední podnikatel dle nové definice MSP, který má sídlo na území ČR (právnícké osoby), či je občanem ČR s trvalým pobytem na území ČR (fyzické osoby).

Žádosti o poskytnutí podpory se přijímají od 1. 3. 2005 a ukončují se ke dni 29. 4. 2005, přičemž se předkládají osobně v Regionální kanceláři pro Zlínský kraj agentury CzechInvest nebo v kanceláři realizace grantových schémat v sídle Krajského úřadu Zlínského kraje podle druhu grantového schématu [30].

5.3 Další podpora MSP

Vedle OPMP a SROP nabízí jistý prostor pro podnikatelské subjekty včetně MSP i další operační programy, které jsou však zpravidla účelově (odvětvově) zaměřené. Jedná se o operační programy:

5.3.1 Operační program rozvoj lidských zdrojů

Který je pod garancí ministerstva práce a sociálních věcí, přispívá k podpoře MSP v prioritě 4 – Adaptabilita a podnikání. V rámci této priority budou prováděna následující opatření:

Opatření 4.1: Zvýšení adaptability zaměstnavatelů a zaměstnanců na změny ekonomických a technologických podmínek, podpora konkurenceschopnosti.

Opatření 4.2: Specifické vzdělávání

Program v navrhovaných opatřeních doplňuje a navazuje na rozvojové opatření Operačního programu průmyslu a podnikání a s ní související opatření. Opatření obou programů by měla napomoci podnikům rozvíjet potenciál svých zaměstnanců, vzniku adaptabilních a flexibilních kvalifikovaných pracovních sil (s přihlédnutím k regionálním specifikům) schopných reagovat na požadavky trhu, kde zavádění progresivních výrobních a procesních technologií bude klást nové požadavky na odbornou způsobilost, specializaci a interdisciplinaritu.

Předpokládá se, že Priorita 4 absorbuje zhruba 15,8% z celkového objemu finančních prostředků alokovaných na OP RLZ [28].

5.3.2 Operační program venkova a multifunkčního zemědělství

Garantem tohoto programu je ministerstvo zemědělství. Podpora MSP je zde vyčleněna v rámci priority 1 – Podpora zemědělství, zpracování zemědělských produktů a lesního hospodářství. V rámci opatření 1.1, které je v prioritě obsaženo, jsou zahrnuty mimo jiné investice do zemědělského majetku, zemědělských podniků a podpora mladým začínajícím zemědělcům.

Cílem priority 1 je především:

- zlepšení konkurenceschopnosti zemědělství
- zvýšení produktivity práce,
- prohloubení diverzifikace zemědělských aktivit,
- poskytování výhod mladým začínajícím zemědělcům
- snižování a odstraňování negativních vlivů zemědělské produkce na životní prostředí

5.3.3 Operační program infrastruktura

Jehož garantem je ministerstvo životního prostředí, obsahuje v prioritě 1 – Modernizaci a rozvoj dopravní infrastruktury celostátního významu. Dopravní infrastruktura je považována za vnější faktor, který významným způsobem ovlivňuje MSP. Všechna opatření byla navržena jako řada intervencí zaměřených na zlepšení nevyhovujících parametrů současného stavu dopravní infrastruktury.

Cílem priority 1 je zejména:

- zkvalitnit dopravní infrastrukturu celostátního významu tak, aby vyhovovala ekonomickému rozvoji ČR,
- zajišťování vazeb mezi všemi regiony v ČR,
- zabezpečování napojení všech regionů na mezinárodní dopravní síť.

Mezi vybrané dílčí cíle této priority patří:

- zavádění inovačních informačních technologií a systémů telematiky,
- zajištění plynulé dálkové silniční dopravy ve směrech s velkou intenzitou dopravy dostavbou na rychlostní komunikaci, ve směrech s nižšími intenzitami, kde se nepočítá s výstavbou rychlostních silnic, zabezpečení normových parametrů.

Domnívám se, že strukturální fondy budou mít pozitivní a velmi významný dopad na tempo růstu národních hospodářství. Urychlí proces zmenšování rozdílu v rozvoji mezi novými a stávajícími členskými státy. Tento rozdíl však bude přetrvávat přinejmenším několik desítek let. Největší přínos mají strukturální fondy pro strukturální změny na národních a regionálních úrovních.

Avšak k tomu, aby bylo možno úspěšně čerpat ze strukturálních fondů, je třeba splnit tyto hlavní podmínky: legislativní a programovou připravenost, institucionální připravenost, projektovou a finanční připravenost. Odborníci působící v této oblasti spatřují v současné době největší nedostatky v připravenosti státní správy a všech nezbytných orgánů a organizací umožnit přípravu projektů a čerpání strukturálních fondů.

ZÁVĚR

O významu malého a středního podnikání není jistě pochyb. MSP jsou stabilizujícím prvkem ekonomického systému, vytvářejí zdravé ekonomické prostředí, zvyšují dynamiku trhu, významný je i jejich vliv pro rozvoj oblastí procházejících strukturálními změnami. Přes výhody této formy podnikání se vyskytuje celá řada problémů, se kterými se tito podnikatelé dnes a denně potýkají. Proto se malým a středním podnikům věnuje tolik pozornosti.

Cílem mé bakalářské práce bylo mimo jiné zhodnotit podmínky, předpoklady a rizika MSP, které jsem všeobecně zahrnula do aktuálního stavu podnikatelské prostředí. Z mého hodnocení vyplývá, že příznivějšímu rozvoji podnikání v ČR brání nedostatky v právním okolí, daňové politice, přístupu ke zdrojům (úvěrům) a ve fungování veřejné správy. Dále je patrné, že slabinou naší podnikatelské sféry po vstupu do EU je nedostatečná organizovanost subjektů v institucích podnikatelské samosprávy, ale také jejich nejednotnost názorů v otázkách členství či registrace v těchto institucích.

V otázce přístupu k podporám MSP jsem dospěla k závěru, že úspěšný rozvoj ekonomiky země vyžaduje dialog státu a jeho orgánů se zájmovými institucemi podnikatelů. K tomu však u nás nejsou nejvhodnější podmínky. Hospodářská komora např. nemá ze zákona možnost připomínkovat zákony, které se podnikání týkají (na rozdíl třeba od Rakouska). Naopak orgány veřejné správy obtížně oslovují podnikatele pro netransparentnost a roztržičnost podnikatelských organizací. Nízká úroveň informovanosti o podporách podnikání i o službách podnikatelských institucí také značně snižuje možnost efektivního využívání podpor MSP. Stávající systém žádání o podporu podnikání se i přes určité obecné byrokratické předsudky, odsudky v tisku, nezdá být administrativně náročný či příliš složitý. Pravdou je, vyřízení žádosti o úvěr či o záruku v ČMZRB trvá o něco déle než u komerčních bank.

S ohledem na zapojování krajů do oblasti podpory podnikání zaměřené na MSP je možné podnikatelům jen doporučit, aby pouze nečekali, co jim kraj nabídne, ale aby se sami aktivně zapojili do procesu tvorby „krajsky“ zaměřených programů podpor

podnikání. Výsledkem pak mohou být programy, jejichž podmínky budou přesně odpovídat potřebám podnikatelských subjektů v dané oblasti.

Hlavním nástrojem regionální strukturální politiky jehož pomocí se Evropská unie i jednotlivé členské státy snaží o snižování rozdílů mezi regiony, se staly strukturální fondy. Podpora programů EU může pouze doplňovat národní regionální aktivity. Významným rysem podpory ze strukturálních fondů je skutečnost, že příjemci této pomoci (na úrovni států, regionů i předkladatelů konkrétních projektů) musí vyvinout značné úsilí a předložit EU velmi kvalitní programové a projektové dokumenty.

Domnívám se, že k tomu, aby ČR úspěšně čerpala prostředky ze strukturálních fondů, musí splnit několik podmínek. Především se tento proces neobejde bez přípravy strategických dokumentů, které obsahují priority a cíle, k jejichž dosažení budou prostředky vynakládány. Druhou podmínkou jsou připravované struktury pro administraci finančních toků, tj. orgány odpovědné za vypisování grantů, vyhodnocování projektů i dohled nad jejich efektivním vynakládáním. Třetí podmínkou jsou projektové záměry, závislé na přípravě veřejnosti, neziskových organizací, krajů obcí a podnikatelských subjektů.

Pro podporu MSP je ze strukturálních fondů EU vymezen Operační program průmyslu a podnikání, ale i další programy, které se však na podpoře MSP podílí jen účelově. Z aktuálního hodnocení efektivnosti OPMP v ČR vyplývá, že je skvělým nástrojem pro pomoc české podnikatelské komunitě, zejména malému a střednímu podnikání.

Pochopení otázek spojených s podporami podnikání však vyžaduje sledovat aktuální informace a vyměňovat získané zkušenosti.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] MALACH, A. Jak podnikat po vstupu do EU. 1 vyd. Praha: Grada Publishing, 2005. ISBN 80-247-096-6.
- [2] MALACH, A. Rozvoj podnikání a profesní organizace podnikatelů. Brno. Masarykova univerzita. 2002. ISBN 80-210-2629-2.
- [3] MALACH, A. Strategie regionů a rozvoj podnikání. Brno. Masarykova univerzita. 2004. ISBN 80-210-3520-X.
- [4] BLAŽEK, L. Vývojové tendence podniků. Masarykova univerzita. Brno. 2003. ISBN 80-210-3213-8.
- [5] ŠREIN, Z. Mechanismy hospodářské politiky EU: Fakulta národohospodářská. Praha. 1999. ISBN 80-7079-946-3.
- [6] VEBER, J. Podnikání v malé a střední firmě. 1. vyd. Praha: Vysoká škola ekonomická 1999. ISBN 80-7079-707-X.
- [7] BARROW, C. Základy drobného podnikání. 1. vyd. Praha: Grada Publishing 1996. 200 s. ISBN 80-7169-232-8.
- [8] GLOGAR, A. Metodický manuál pro vypracování bakalářské a diplomové práce. Zlín: Univerzita Tomáše Bati, 2001. ISBN 80-7318-011-1.

Prameny práva:

- [9] Zákon č. 47/2002 Sb., o podpoře malého a středního podnikání a o změně zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstva a jiných ústředních orgánů státní správy české republiky, ve znění pozdějších předpisů.
- [10] Zákon č. 47/2002 Sb., o podpoře malého a středního podnikání a o změně zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstva a jiných ústředních orgánů státní správy české republiky, ve znění pozdějších předpisů.
- [11] Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Časopisy:

- [12] Pulsus: ekonomický časopis pro mezinárodní obchod. 2003-, č. 3/2005, Praha: Moneda, měsíčník, ISSN nemá, dostupné též z WWW: <<http://www.pulsus.cz>>.
- [13] Euro: ekonomický týdeník. 1998-, č. 1/2005, Praha: Euronews, ISSN 1212-3129.
- [14] Ekonom, týdeník Hospodářských novin. 1991-, Praha: Economia, ISSN 1210-0714.
- [15] Podnikatelské lobby: časopis Hospodářské komory České republiky. 2000-, č. 12/2004, Praha: Hospodářská komora ČR, měsíčník, ISSN nemá. Dostupné též z WWW: <<http://www.komora.cz>>.
- [16] Hospodářské noviny: deník pro ekonomiku a politiku. 1957-. Praha: Economia, ISSN 0862-9587. Dostupné též z WWW: <<http://ihned.cz>>.

Internetové odkazy:

- [17] Agentura pro podporu podnikání a investic: *statistika čerpání OP*. [cit. 2005-04-19]. Dostupné z WWW: <http://isop.czechinvest.org/isop_oppp/WebVystupy/stat_cerp_dotaci_z_OPPP.aspx>.
- [18] Asociace inovačního podnikání. Inovační politika: *dokumenty pro oblast inovačního podnikání*. [cit. 2005-04-03]. Dostupné z WWW: <http://www.aipcr.cz/pdf/3_clanky_2003.pdf>.
- [19] Česká agentura na podporu exportu CzechTrade: *program Marketing (OPPP)*. [cit. 2005-03-29]. Dostupné z WWW: <http://www.czechtrade.cz/Global?xml=/sluzby/detail_sluzby.xml&id_sluzba=35>
- [20] Českomoravská záruční a rozvojová banka: *podpora malého a středního podnikání*. [cit. 2005-04-05]. Dostupné z WWW: <<http://www.cmzrb.cz/app/rozcestnik/podpora-podnikani/>>.
- [21] Český statistický úřad. ČR v číslech: *makroekonomické údaje*. [cit. 2005-03-12]. Dostupné z WWW: <http://www2.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/cr:_makroekonomicke_udaje>.

- [22] Euroskop: *Vše o členství ČR v EU*. Dostupné z WWW: <<http://www-euroskop.cz>>.
- [23] Fondy EU: *strukturální fondy*. [cit. 2005-04-25]. Dostupné z WWW: <<http://www.strukturalni-fondy.cz/index.php?show=000008000>>.
- [24] Hospodářská komora české republiky: *Informace o členství*. [cit. 2005-04-15]. Dostupné z WWW: <<http://www.komora.cz/dokumenty.aspx?jaz=1&obl=1&kat=276&dok=116&menu=294>>.
- [25] Ministerstvo průmyslu a obchodu: *podpora podnikání*. [cit. 2005-04-15]. Dostupné z WWW: <http://www.mpo.cz/CZ/Podpora_podnikani/Male_a_stredni_podnikani/default.htm>.
- [26] Ministerstvo pro místní rozvoj: *Evropská politika*. [cit. 2005-04-15]. Dostupné z WWW: <http://www.mmr.cz/index.php?show=001022&old_show=000>.
- [27] Ministerstvo práce a sociálních věcí. Evropský sociální fond: *Operační program rozvoj lidských zdrojů*. [cit. 2005-04-15]. Dostupné z WWW: <<http://www.esfcr.cz/scripts/clanek.asp?lg=1&id=5624>>.
- [28] Ministerstvo financí: *národní zpráva o průběhu reformu na trzích produktů a kapitálu*. [cit. 2005-04-24]. Dostupné z WWW: <http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/SID-53EDF4E6-4E09CFE8/mfcr/hs.xsl/tred_doba_predikce_12023.html?year=PRESENT>.
- [29] Ministerstvo zemědělství: *Operační program zemědělství*. [cit. 2005-04-24]. Dostupné z WWW: <<http://www.mze.cz/default.asp?ids=773&ch=74&typ=2&val=773>>.
- [30] Krajský úřad Zlínského kraje: *dotace a granty*. [cit. 2005-04-18]. Dostupné z WWW: <<http://www.kr-zlinsky.cz/index.php?ro=56827&dok=33041>>.

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

CzechInvet	Agentura pro podporu podnikání a investic
CzechTrade	Česká agentura na pro rozvoj exportu
ČMZRB	Českomoravská záruční a rozvojová banka, a. s..
ČR	Česká republika
ČS	Česká spořitelna
DC ČR	Design Centrum české republiky
EGAP	Exportní garanční a pojišťovací společnost
EK	Evropská komise
EU	Evropská unie
EVVO	Enviromentální vzdělávání, výchova a osvěta
GS	Grantová schémata
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
MSP	Malé a střední podnikání
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj
MV	Ministerstvo vnitra
mil.	milión
mld.	miliard
OPPP	Operační program průmysl a podnikání
OP RLZ	Operační program rozvoj lidských zdrojů
PRUOZK	Program rozvoje územního obvodu Zlínského kraje
SF	Strukturální fondy
SROP	Společný regionální operační program
ZK	Zlínský kraj

SEZNAM PŘÍLOH

- P I. *Tabulka 1* znázorňuje počet ekonomicky aktivních MSP v roce 2003.
- Tabulka 2* uvádí počet zaměstnanců v MSP v roce 2003.
- Tabulka 3* znázorňuje výkony MSP v roce 2003.
- P II. Grafické znázornění vývoje ekonomických ukazatelů MSP v ČR
 v letech 1997-2003.
- P III. *Tabulka 4* uvádí statistiku čerpání dotací z programů OPMP,
 ke dni 18. 4. 2005.
- Tabulka 5* znázorňuje statistiku čerpání dotací z programů ČMZR,
 ke dni 18. 4. 2005.
- Tabulka 6* obsahuje konkrétní příjemce udělené podpory v sídle Zlínského kraje,
 ke dni 18. 4. 2005, z programů OPMP nebo ČMZR.

PŘÍLOHA P I: PRVNÍ

Tabulka 1: Počet ekonomicky aktivních malých a středních podniků v ČR

2003	Počet podniků			podíl počtu MSP na celkovém počtu podniků v ČR
	právnícké osoby 0-249 zam.	fyzické osoby 0-249 zam.	celkem MSP	
				%
Průmysl	25 641	131 608	157 249	99,41
Stavebnictví	6 517	88 756	95 273	99,93
Obchod	55 250	194 857	250 107	99,95
Pohostinství	4 689	47 639	52 328	99,96
Doprava	5 173	40 531	45 704	99,79
Peněžnictví	901	28 998	29 899	99,90
Služby	46 691	268 791	315 482	99,96
Zemědělství	3 578	39 167	42 745	98,94
Celkem	148 440	840 347	988 787	99,81

propočty MPO z údajů ČSÚ

Tabulka 2: Počet zaměstnanců v malých a středních podnicích v ČR

2003	Počet zaměstnanců (tis.)			podíl zaměstnanců v MSP na celkovém počtu v ČR
	právnícké osoby 0-249 zam.	fyzické osoby 0-249 zam.	celkem MSP	
				%
Průmysl	543	115	658	49,70
Stavebnictví	128	50	178	80,18
Obchod	294	145	439	80,40
Pohostinství	45	64	109	89,34
Doprava	61	27	88	29,93
Peněžnictví	11	4	15	21,74
Služby	252	86	338	81,45
Zemědělství	120	16	136	85,00
Celkem	1 454	507	1 961	62,21

propočty MPO z údajů ČSÚ

PŘÍLOHA P I: PRVNÍ

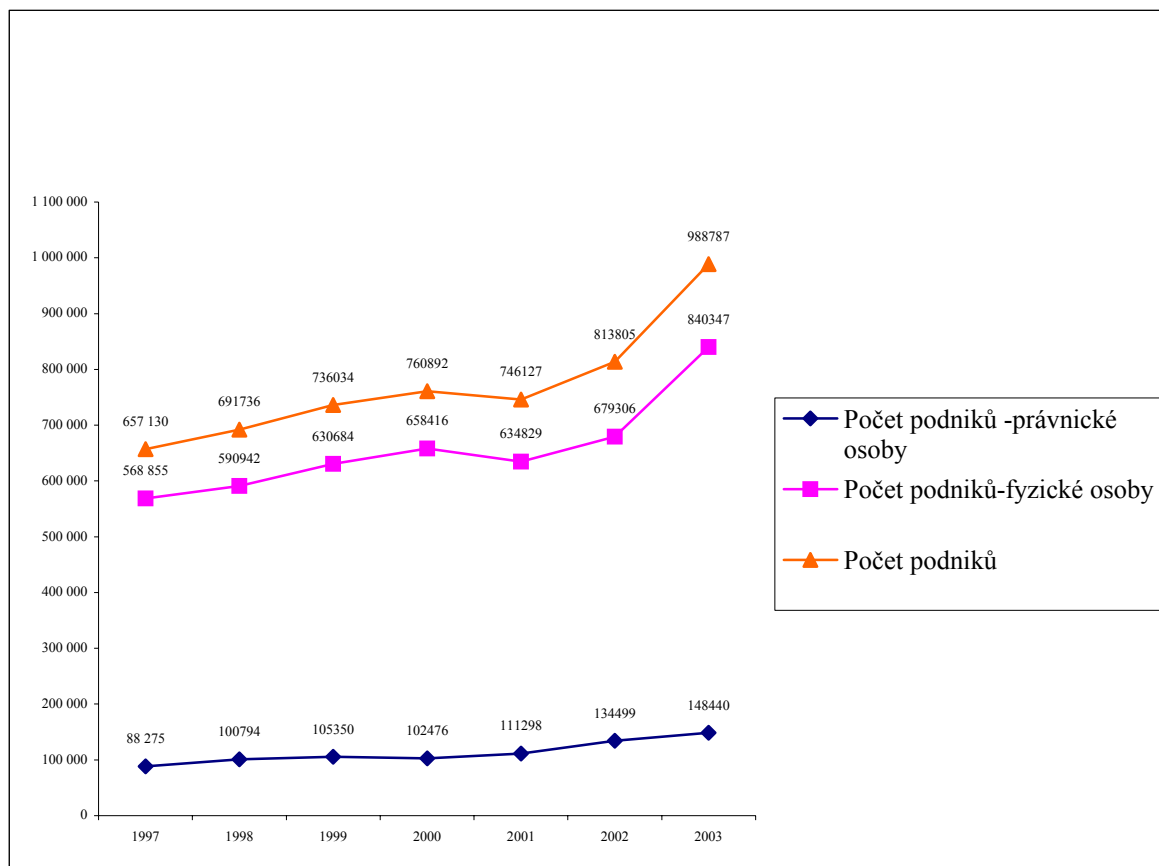
Tabulka 3: Výkony malých a středních podniků v ČR

2003	Výkony (mil. Kč)			
	právnícké osoby 0-249 zam.	fyzické osoby 0-249 zam.	celkem MSP	podíl výkonů v MSP na celku v ČR
				%
Průmysl	779 070	135 010	914 080	35,37
Stavebnictví	224 456	58 490	282 946	67,02
Obchod	382 763	96 321	479 084	84,35
Pohostinství	30 116	52 507	82 623	87,70
Doprava	148 566	55 630	204 196	45,76
Peněžnictví	27 931	14 482	42 413	24,75
Služby	353 182	101 949	455 131	86,08
Zemědělství	86 827	27 812	114 639	84,32
Celkem	2 032 911	542 201	2 575 112	52,01

propočty MPO z údajů ČSÚ

PŘÍLOHA P II: DRUHÁ.

Grafické znázornění vývoje ekonomických ukazatelů MSP v ČR v letech 1997-2003.

PŘÍLOHA P III: TŘETÍ.

Tabulka 4: Statistika čerpání dotací z programů OPPP, ke dni 18. 4. 2005.

Souhrnná tabulka podaných žádostí - udělených dotací podle krajů a programů

kraj / program	Prosperit a	Reality	Školící střediska	Klastry	Rozvoj	Marketin g	Inovace dotace	Úspory energi e	Obnovitelné zdroje energie	Celkem
Jihočeský kraj	2 - 0 / 0	2 - 0 / 0	2 - 1 / 0	1 - 0 / 0	39 - 0 / 31	2 - 1 / 0	10 - 0 / 5	0 - 0 / 0	0 - 0 / 0	59 - 2 / 36
Jihomoravský kraj	4 - 0 / 1	9 - 0 / 4	2 - 0 / 0	1 - 0 / 0	78 - 5 / 63	16 - 9 / 0	22 - 1 / 6	0 - 0 / 0	2 - 1 / 0	134 - 16 / 74
Karlovarský kraj	0 - 0 / 0	1 - 0 / 1	0 - 0 / 0	2 - 1 / 0	13 - 0 / 11	0 - 0 / 0	1 - 0 / 0	1 - 1 / 0	0 - 0 / 0	18 - 2 / 12
Královéhradecký kraj	0 - 0 / 0	8 - 0 / 3	0 - 0 / 0	1 - 1 / 0	38 - 1 / 28	10 - 3 / 1	16 - 0 / 9	1 - 0 / 0	0 - 0 / 0	75 - 5 / 41
Liberecký kraj	0 - 0 / 0	4 - 1 / 1	1 - 0 / 1	1 - 0 / 0	19 - 2 / 15	8 - 3 / 0	4 - 0 / 1	0 - 0 / 0	0 - 0 / 0	37 - 6 / 18
Moravskoslezský kraj	1 - 0 / 0	16 - 0 / 1	2 - 0 / 2	5 - 1 / 2	47 - 1 / 40	11 - 4 / 1	15 - 0 / 2	0 - 0 / 0	0 - 0 / 0	97 - 6 / 48
Olomoucký kraj	1 - 0 / 0	10 - 1 / 1	1 - 0 / 0	0 - 0 / 0	42 - 2 / 26	13 - 7 / 1	10 - 0 / 4	0 - 0 / 0	0 - 0 / 0	77 - 10 / 32
Pardubický kraj	1 - 0 / 1	2 - 1 / 0	2 - 1 / 0	1 - 0 / 0	42 - 0 / 32	14 - 2 / 0	13 - 0 / 5	0 - 0 / 0	0 - 0 / 0	75 - 4 / 38
Plzeňský kraj	0 - 0 / 0	31 - 1 / 2	0 - 0 / 0	0 - 0 / 0	25 - 3 / 20	8 - 1 / 0	4 - 0 / 2	0 - 0 / 0	0 - 0 / 0	68 - 5 / 24
Středočeský kraj	0 - 0 / 0	1 - 0 / 0	1 - 0 / 0	1 - 1 / 0	51 - 8 / 31	16 - 3 / 1	12 - 0 / 3	1 - 0 / 0	0 - 0 / 0	85 - 12 / 35
Ústecký kraj	1 - 0 / 0	1 - 0 / 1	1 - 0 / 0	0 - 0 / 0	26 - 1 / 23	7 - 4 / 0	5 - 0 / 1	0 - 0 / 0	2 - 0 / 0	43 - 5 / 25
Vysočina	0 - 0 / 0	2 - 0 / 1	0 - 0 / 0	0 - 0 / 0	37 - 4 / 26	10 - 5 / 0	11 - 0 / 3	1 - 1 / 0	0 - 0 / 0	61 - 10 / 30
Zlínský kraj	0 - 0 / 0	11 - 1 / 2	1 - 0 / 0	0 - 0 / 0	47 - 2 / 38	26 - 4 / 5	11 - 0 / 3	1 - 1 / 0	2 - 0 / 0	100 - 8 / 48
Celkem	10 - 0 / 2	98 - 5 / 17	13 - 2 / 3	13 - 4 / 2	504 - 29 / 384	141 - 46 / 9	134 - 1 / 44	5 - 3 / 0	6 - 1 / 0	929 - 91 / 461

Pozn.: Číslo před pomlčkou udává počet podaných žádostí, číslo za pomlčkou počet dosud udělených dotací, číslo za lomítkem udává počet vyřazených žádostí (vyhodnocování žádostí neustále probíhá a počty pravidelně aktualizujeme).

PŘÍLOHA P II: TŘETÍ.

Tabulka 5: Statistika čerpání dotací z programů ČMZRB, ke dni 18. 4. 2005.

Souhrnná tabulka podaných žádostí - udělených dotací podle krajů a programů

kraj / program	START	KREDIT	Inovace Kombinace	Celkem
Jihočeský kraj	25 - 20 / 0	15 - 5 / 4	1 - 0 / 0	41 - 25 / 4
Jihomoravský kraj	41 - 33 / 2	26 - 10 / 6	0 - 0 / 0	67 - 43 / 8
Karlovarský kraj	6 - 6 / 0	12 - 7 / 0	0 - 0 / 0	18 - 13 / 0
Královéhradecký kraj	24 - 19 / 0	27 - 18 / 5	1 - 0 / 0	52 - 37 / 5
Liberecký kraj	11 - 11 / 0	12 - 7 / 3	0 - 0 / 0	23 - 18 / 3
Moravskoslezský kraj	117 - 96 / 5	57 - 25 / 23	0 - 0 / 0	174 - 121 / 28
Olomoucký kraj	22 - 20 / 2	17 - 12 / 1	0 - 0 / 0	39 - 32 / 3
Pardubický kraj	10 - 9 / 0	29 - 18 / 6	0 - 0 / 0	39 - 27 / 6
Plzeňský kraj	9 - 6 / 1	27 - 17 / 5	0 - 0 / 0	36 - 23 / 6
Středočeský kraj	19 - 14 / 2	32 - 13 / 13	2 - 0 / 0	53 - 27 / 15
Ústecký kraj	32 - 26 / 4	10 - 7 / 2	0 - 0 / 0	42 - 33 / 6
Vysočina	25 - 17 / 1	18 - 10 / 4	0 - 0 / 0	43 - 27 / 5
Zlínský kraj	11 - 9 / 2	35 - 24 / 6	1 - 0 / 0	47 - 33 / 8
Celkem	352 - 286 / 19	317 - 173 / 78	5 - 0 / 0	674 - 459 / 97

Pozn.: Číslo před pomlčkou udává počet podaných žádostí, číslo za pomlčkou počet dosud udělených dotací, číslo za lomítkem udává počet vyřazených žádostí (vyhodnocování žádostí neustále probíhá a počty pravidelně aktualizujeme).

Tabulka 6: Obsahuje konkrétní příjemce udělené podpory v sídle Zlínského kraje, ke dni 18. 4. 2005, z programů OPMP nebo ČMZRB.

Tabulka obsahuje konkrétní příjemce udělené podpory v sídle Zlínského kraje.

Příjemce podpory	Právní forma	Kraj sídla	Kraj realizace projektu	Program	Výše podpory	Datum přiznání dotace	Oblast projektu (OKEČ)
Obchodní společnost KREDIT, spol. s r.o., Slavkov 284	SRO	Zlínský	Zlínský	Rozvoj	6 026 000	13.04.2005	28110
UNITOOLS CZ a.s.	AS	Zlínský	Zlínský	Rozvoj	5 198 000	13.04.2005	28620
ELKO EP, s.r.o.	SRO	Zlínský	Zlínský	Marketing	694 000	25.02.2005	31200
NWT Computer s. r. o.	SRO	Zlínský	Zlínský	Reality	5 449 000	02.02.2005	
BD Sensors s.r.o.	SRO	Zlínský	Zlínský	Marketing	216 000	13.04.2005	33200
ELKO EP, s.r.o.	SRO	Zlínský	Zlínský	Rozvoj	9 217 000	29.04.2005	31200
D PLAST, s. r. o.	SRO	Zlínský	Zlínský	Marketing	322 000	16.02.2005	25240
H & B delta s.r.o.	SRO	Zlínský	Zlínský	Rozvoj	4 073 000	28.04.2005	45220